

SA Tartumaa Turism

TARTU SUVEKÜLALINE 2006

Tartu küllastajate uuring juuni-september 2006

Aruanne

Anu Laas

Tartu 2006

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Mõisted.....	4
Peamised uurimistulemused.....	5
Tartu linna ja Tartumaa majutusasutuste statistika.....	7
Uuringu meetoodika ja küsitluse läbiviimine.....	16
Valim.....	16
Analüüs.....	18
Tartu külastamise kogemus ja sagedus.....	18
Tartu külastamise põhjused.....	18
Tartusse tuleku põhjuste selgitus.....	20
Reisikaaslased.....	23
Info saamine.....	24
Tartu ja Tartumaa märksõnad.....	26
Ööbimised ja rahakulutamine.....	27
Teenuste kasutamine ja üritustest osavõtt.....	29
Rahulolu teenindusega.....	32
Külastuskohad Tartus.....	32
Külastuskohad Tartumaal.....	34
Tartu suvekülastaja 2006 profiil.....	36
Kokkuvõte ja järeldused.....	38
Kasutatud allikad ja kirjandus	40
Lisa 1. Ankeet.....	41
Lisa 2. Vastanute jaotus elukohariikide järgi.....	44
Lisa 3. Tartu ja Tartumaa külastamine 2002.....	45

Sissejuhatus

Tartu külastajate suveküsitlus jätkab Tartu Linnavalitsuse ettevõtlusosakonna poolt 2004. aastal algatatud küsitluste sarja, kus kaheleheküljelise ankeedi täidavad Tartu külastajad tänavalt, muuseumitest või majutusasutustest. Antud küsitlus toimus peamiselt tänavaküsitlusena Tartu südalinnas Raekoja platsi ümbruses juuni lõpust septembri alguseni. Kuna küsitlusse sattujad on juhuslikud ja nende reisi pikkus ega ka eesmärgid ei mõjuta nende arvamist vastajate sekka, siis on tulemusi vaadates oluline meeles pidada küsitluse peamist küsitluskohta, mis mõjutab külastusaktiivsust näiteks vanalinnas või muuseumis. 2004. aasta suveküsitluses oli hästi esindatud Tartu südalinnas viibinu ning muuseumikülastaja ning 2005. aasta talveperioodi küsitluses osalesid Tartu uuringu läbiviimisel seitse hotelli ja viis muuseumit.

Antud uuringu eesmärk oli sama, mis varasemates külastajauuringutes. Tänavaküsitluse tulemusena taheti teada saada nii sise- kui välis turistide Tartu külastamise sagedust ja põhjust, reisikaaslaste olemasolu ning enne reisi kasutatud informatsiooniallikaid, reisi jooksul külastatud paikade atraktiivsust ning rahulolu teenindusega ja üldist rahulolu seoses Tartus käimisega. Seoses sellega küsiti Tartuga seonduvate märksõnade, reisi kestuse, ööbimispaikade, teenindusasutuste ja rahakulutuse kohta. Uuringu tulemused võimaldavad kirjeldada Tartu külastajate profiili, erinevate külastuskohtade ja teenuste tarbimist ning rahulolu.

2006. aasta tänavaküsitluse käigus koguti 597 täidetud ankeeti, väga suur oli vastamisest keeldunute protsent, siseturistide seas oli see neli viiendikku. Seetõttu domineerivad väliskülalise vastused (93%) ja need on ka statistiliselt usaldusväärsed.

Uuringu käivitamisel ja läbiviimisel osalesid ning andsid abi Sihtasutuse Tartumaa Turism töötajad ja juhataja Kaja Allilender. Suur tänu kõigile küsitlusele läbiviimisele kaasa aitajatele, küsitlejatele ning ankeedile vastajatele.

Mõisted

Kuna antud töös kasutatakse ka Eesti Statistikaameti (ESA) andmeid, siis on allpool esitatud ka ESA turismistatistikas kasutatavad põhimõisted ning eesti keelenõuande soovitusel.

Hotellikülastajad on hotellis elunejad (elunema 'elanikuna asuma'), **hotelliasukad**. N. ö. õige **külastaja** on 'külaline, võõruseline, väisaja' (Raadik 1993).

Kauplusekülastaja on **ostja**, kes poes käib, on **poeline** (Raadik 1993).

Külastama tähendab 'külas käima, külla minema, võõrusel käima, väisama, visiteerima'.
Külastus on 'külaskäik, väisang, visiit' (Raadik 1993).

Majutuskohas majutatu - turist ehk ööbiv külastaja, kes ööbib vähemalt ühe öö hotellis, motellis või muud liiki kollektiivmajutuse kohas. (Statistikaamet)

Majutukoht - hotell, motell või muud liiki kollektiivmajutuse koht. Majutukohti liigitatakse järgmiselt: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter, kodumajutus. (Statistikaamet)

Realiseerimise netokäive - kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev müügitulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt. Realiseerimise momendiks loetakse omandiõiguse ostjale ülemineku momenti.

Ööpäeva keskmine maksumus majutuskohas **sisaldab käibemaksu** ja **hommikusöögi** maksumust, kui seda müüakse komplektis majutusega. **Majutusasutuste käibemaks** on 5%, toitlustuses 18%. Tubadena arvestatakse ainult müügisolevaid tube, st remondisolevaid ja ajutiselt suletud tube kuustatistikas ei kajastata. (Statistikaamet)

Tartu külaline on Tartut külastav sise- või väliturist. Saab rääkida Tartu külaliste või siis sise- ja välituristide **hulgast**, antud töös tehakse seda peamiselt **arvulises väljenduses**.

Peamised uurimistulemused

Tartumaal majutatutest moodustasid siseturistid pea kolmandiku. 2002-2006 on toimunud märkimisväärne (kahekordne) siseturistide osakaalu kasv majutatute seas. Siseturistidest veidi vähem majutatakse arvuliselt välituriste Soomest, võrreldes siseturistidega, on kasvutrend Soomest pärit välituristide seas veidi madalam.

Võrreldes 2002. aastaga on 2006. aasta juulikuus kahekordistunud majutatute arv Lätist, Leedust, Venemaalt ja Suurbritanniast, veidi suurem kasv on olnud Saksamaalt pärit Tartu küllastajate seas. Rootsist pärit turistide arvu kasvus on näha väikest langust.

Arvestades ööbimisega majutatatu keskmist ööbimise pikkust, on see riigistatistika (ESA) andmetel Tartumaal olnud 2002-2006 väga visalt 1,6 ümber. Seetõttu on Tartu turismiarenduse üks olulisi ülesandeid pikendada Tartut küllastajate viibimist Tartus ja Tartumaal.

Kui arvestada, et majutusteenuse tarbijatest oli kolmandik siseturiste, siis on **turismiteenuste eksport juuni-august 2006** Tartumaa majutuses umbes **20 miljonit krooni**. Arvestades, et majutus moodustab 28% välisküllastaja kogutarbimisest, toitlustus 32% ja kaubanduskeskuste küllastused 24%, siis jääb Tartumaa turismieksportidist **kaubandusse 17, toitlustusse 23 ja teenindusse 11 miljonit krooni**. Kokku võiks turismieksport Tartumaal kolme suvekuu jooksul peamiste valdkondade baasilt olla umbes **71 miljonit krooni**, kuhu lisandub veel ühepäevareisijate ja majutusasutustes mittepeatujate rahakulutus.

2006. aasta tänavaküsitluse käigus juuni lõpust septembri alguseni koguti 597 täidetud ankeeti, väga suur oli vastamisest keeldunute protsent, siseturistide seas oli see neli viiendikku. Seetõttu domineerivad väliskülalaste vastused (93%) ja need on ka statistiliselt usaldusväärsed. Seetõttu on kokkuvõttes rõhutatud ainult väliskülalaste hoiakuid ja arvamusi. Naisi ja mehi oli vastajate seas pea pooleks, 53% vastanud väliskülalistest olid mehed. Keskmine välituristi vanus oli 40,50 aastat.

2006. aastal oli ankeedi täitnutest küllastajaid **kahekümnest Euroopa Liidu riigist**, lisaks oli turiste ka teistest Euroopa riikidest. Tartu küllastajate seas oli inimesi Norrast, Šveitsist, Horvaatiast, Ukrainast, Venemaalt, Iisraelist ja Türgist. Kaugemate külaliste seas domineerisid ameeriklased. Alla kümne küsitletud küllastaja oli Kanadast ja Austraaliast. Üksikud vastajad olid pärit Jaapanist, Uus- Meremaalt, Taist, Hiinast, Kolumbiast ja Mehhikost.

Ligi kaks kolmandikku välituristidest tuli puhkusereisile ja 15% kõigist vastajatest oli kaasas ka alla 15-aastasi lapsi. Ligi viiendik tuli äri- või õppereisile ja konverentsile, kümnendik tuli tuttavatele külla, 7% tulid kultuuri-või spordisündmuse pärast. Siseturistide seas on kolmandik tuttavate külastajaid, samapalju töö- ja õppereisijaid ning mingi sündmuse pärast tuleb kümnendik. Kümnendik on kombinaator, kellel on ajada mitmeid asju.

Veidi üle kolmandiku välituristidest reisib sõbraga või sõpradega, viiendik perega, 14% üksi ning 14% turismigrupiga.

Kaks kolmandikku välituristidest saab olulist Tartu külastamisega seotud infot turismitrükistest, tuttavate soovitus on endiselt väga oluline. Pea pooled väliskülalistest on külastanud Tartu turismilehekülgi ja teisi Internetiallikaid. Üle poole saavad infot i-punktist, kolmandik aga reisibüroodest.

13% vastanutest ei ööbi Tartus ega Tartumaal, ülejäänutest kolmandik on Tartus ühe öö, viiendik kaks ööd ning 16% kolm ööd, ülejäänud veidi kauem. Kolmveerand välis- ja neljandik siseturistidest peatub majutusasutuses.

Neljandik välituristidest on küsitluse hetkeks (koos majutusega) kulutanud omasõnutsi inimese kohta alla 500 krooni, ja neljandik üle 2000 krooni, ülejäänute rahakulutus jääb 500 ja 2000 krooni vahele. Piret Kallase turismiuuringud on näidanud seda, et ööbijaga reisija kulutab siiski üle 1000 krooni inimese kohta.

Tartus kasutatavatest teenustest domineerivad majutus- ja toitlustusteenused, suur osa külastab ka ostukeskusi. Ligi viiendik väliskülalistest arvab, et ei külasta ostukeskust. Kaks kolmandikku kas külastas või kavatseb külastada kultuuriüritust ja vaid 15% spordiüritust. Ööklubis käijaid on kaks viiendikku ja samapalju on ka Emajõel reisijaid.

Mõned külastuskohad olid ankeedis nimetatud, seetõttu ei näita vastatud külastuskohad kõiki turistide külastus- ja reisikohti. Enamik külalisi viibis vanalinnas ja Toomemäel. Kolmveerand on juba käinud või kavatseb külastada Jaani kirikut ja veidi üle poole tunneb huvi botaanikaaiast vastu. Mänguasjamuuseumit külastavad peamiselt perereisijad ja teiste muuseumite vastu tunneb huvi kaks viiendikku kõigist vastajatest. Neljandik on näinud või tahab näha Supilinna ja viiendik Karlovat. Tartu kaunist puuarhitektuuri kiituseks on välja toodud vastavaid märksõnu. Tuleks ka mõelda, kuidas antud piirkondi Tartu külastajatele tutvustada (lood, ringkäigud vms).

Kaks viiendikku väliskülalistest on käinud või läheb Peipsi äärde, viiendik Alatskivile. Looduskaitsealasi külastas või kavatseb külastada neljandik. Võrtsjärve ja Elva puhkepiirkonna vastu tunneb huvi viiendik. Antud küsitluses osalenutel oli kõige väiksem huvi Saadjärve

piirkonna vastu, kuid samas on sellise küsitluse juures alati küsitav välisturisti arusaamine Tartumaa ja Lõuna-Eesti kohanimedest.

Tartu peamisteks märksõnadeks on ülikool või ülikooliga seonduv nagu üliõpilased, noored, õpingud, kunagine õppimine. Tartu märksõnaks on ka Emajõgi. Paljude meelest seostub Tartuga ennekõike ajalugu ja kultuur. Sageli nimetatakse teatrit Vanemuine. Tartut seostatakse mõne Tartus oleva kohaga (Toomemägi, Raekoja plats, vanalinn, botaanikaaed) või mõne ehituse või rajatisega (ülikooli peahoone, Jaani kirik, viltune maja raekoja platsil, Kaarsild, Inglisild, Kuradisild). Välisturistidest on Saksamaalt pärit külaline kõige kultuuriteadlikum, kaugetest maadest pärit turistide jaoks on Tartu huvitav ja arenev, kus on palju teha ja näha. Tartumaa kohta käivate märksõnade seas domineerib loodus koos järvede, metsade, mägede, soode ja kurgedega. Hinnatakse piirkonna puhkevõimalusi, sh ka talvepuhkuse veetmise võimalust.

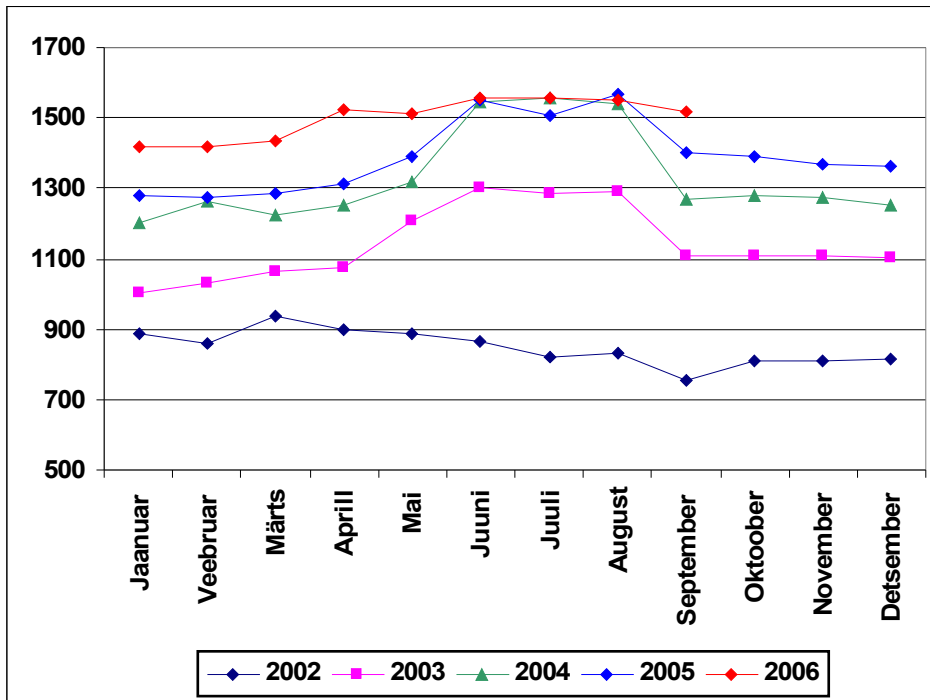
Negatiivseid märkusi oli vähe. Ette heideti muuseumite piiratud lahtiolekuaega nii päevade kui kellaaegade osas. Märgiti ka teede halba olukorda, kuid nenditi ka, et need on küll paremad kui Lätis, aga mitte nii head kui Leedus. Üksikud vastajad leidsid puudujääke maakonna viidamajanduses. Domineerima jäid positiivsed arvamused ja võrreldes 2004. aastaga on Tartu külastajal põhjust suuremaks rahuloluks, sest turismiarenduses on tehtud märkimisväärne töö ja see peegeldub antud küsitluse vastustes.

Kümnendik välisturistidest ei jäänud Tartus pakutud teenindusega rahule. Siiski ei jää see kõlama üldises rahulolus reisiga. Rahulolu Tartu külastusega näitab see, kes Tartut soovitakse oma tuttavatele. Tartut 'soovitab väga' külastada 77% välisturistidest ning 22% pigem soovitab kui ei soovita.

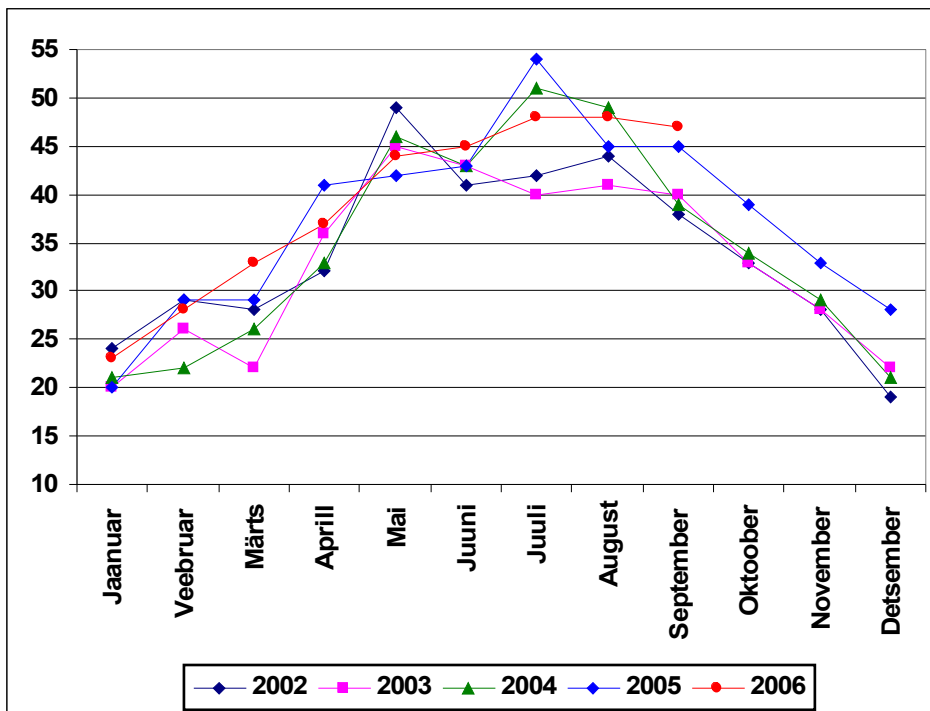
Tartu linna ja Tartumaa majutusasutuste statistika

Statistikaameti andmetel oli 2006 suvel Tartu linnas majutusasutustes veidi üle 1500 voodikoha ja Tartumaal kokku ligi 2000 voodikohta (**joonis 1** ja **joonis 3**). Veidi kõikuvat voodikohtade arvu mõjutab olemasolevate tubade remondisolek. Tubadena arvestatakse riigistatistikas ainult müügisolevaid tube, st remondisolevaid ja ajutiselt suletud tube kuustatistikas ei kajastata. Võrreldes 2002. aastaga on voodikohtade arv 2006. aastaks kahekordistunud. Kuigi sesoonsus on jätkuvalt turismiteenuse pakkujate jaoks valus probleem, on märgata näiteks täitumuse kasvu märtsikuus majutatute seas. Siiski ei saa jagada optimismi, et sesoonsus ei ole Tartumaa turismiteenuste pakkumisel nii suur probleem kui mujal Eestis ning Tartu turismiteenuste arendajad püüavad arendada Tartut kui konverentslinna ja luua uusi turismiattraksioone.

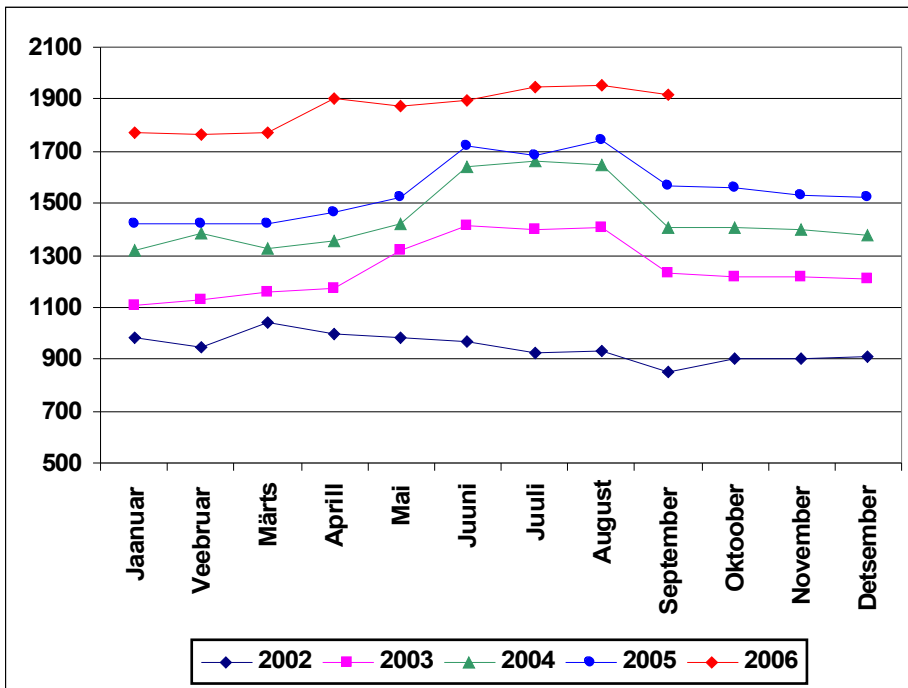
Majutusasutuste täitumus on olnud sügistalvisel perioodil on 2002-2004 olnud küllaltki stabiilne, aastal 2005 on toimunud ühtlane kasv (joonis 2 ja joonis 4). 2006. aasta sügishooaja andmed ei olnud aruande kirjutamisel veel kättesaadavad.

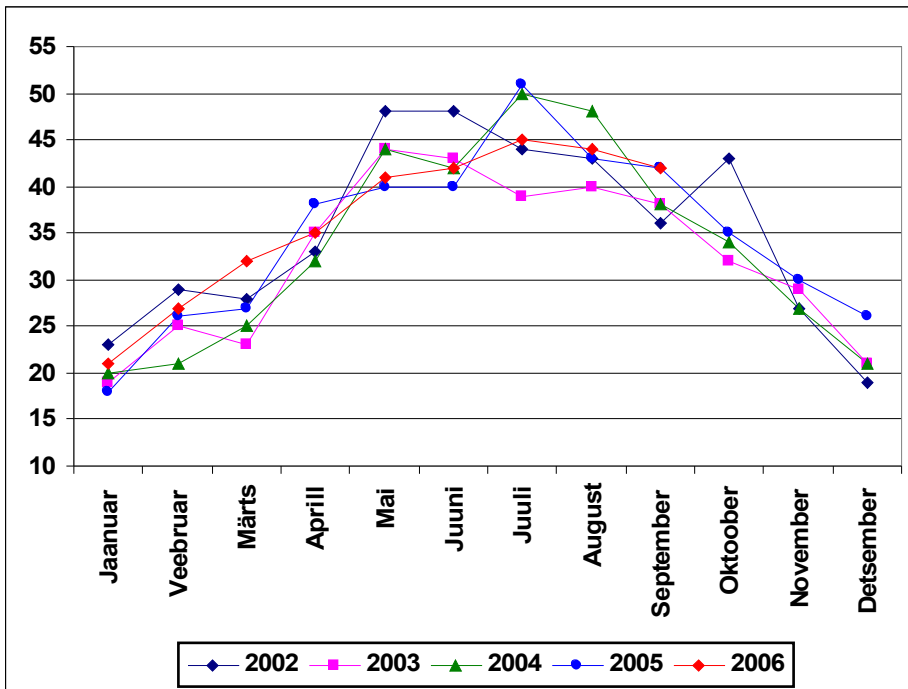
Joonis 1. Majutusasutuste voodikohtade arv Tartu linnas 2002-2006

Joonis 2. Majutusasutuste voodikohtade täitumus Tartu linnas 2002-2006, %

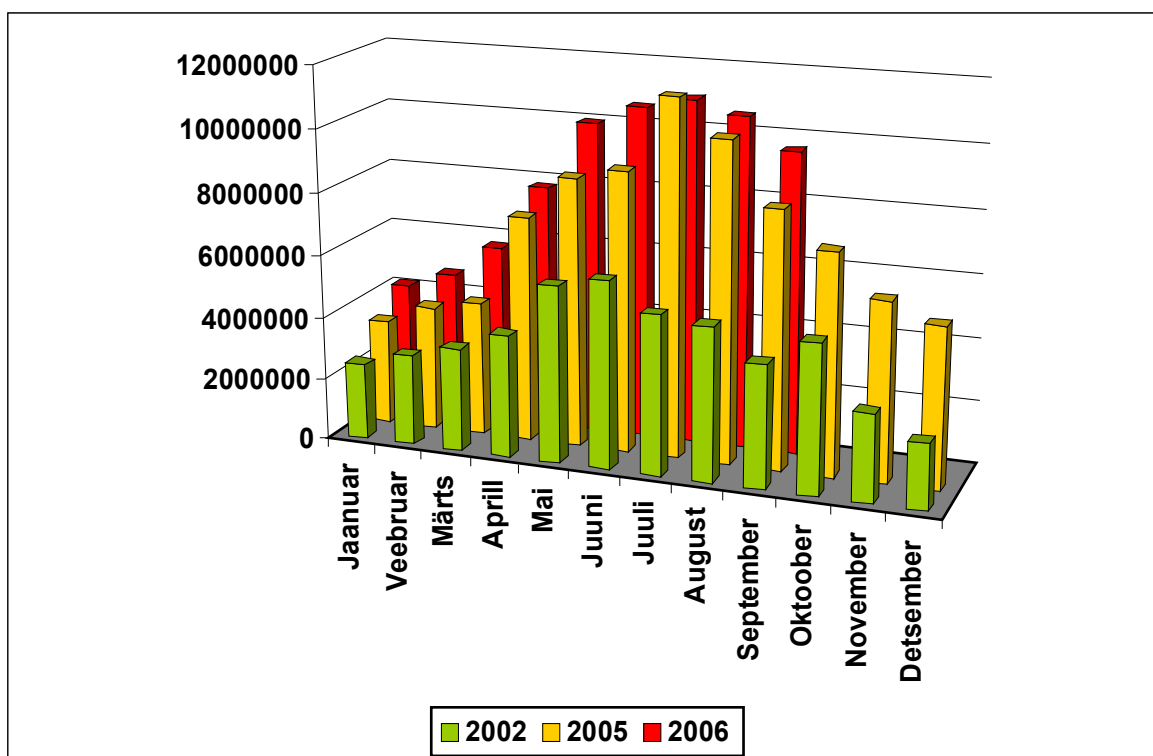
Joonis 3. Majutasasutuste voodikohtade arv Tartumaal (sh Tartu linn) 2002-2006

Joonis 4. Majutasasutuste voodikohtade täitumus Tartumaal (sh Tartu linn) 2002-2006, %

Voodikohtade arvu **täitumus juulis 2006 oli 45%**, nii et kasvuruum majutatute hulga kui ka majutusteenuse tulude osas olemasolevate voodikohtade baasil tundub olevat piisav, teisalt ei ole Tartu külastamine kuu lõikes stabiilne ning sõltub üritustest.

Ööpäeva keskmine majutusasutuse voodikoha maksumus on Tartus ja Tartumaal veidi alla Eesti keskmise, kuid moodustab vaid kaks kolmandikku Tallinna keskmisest ööbimishinnast. Ööpäeva keskmine maksumus majutuskohas sisaldab käibemaksu ja hommikusöögi maksumust, kui seda müüakse komplektis majutusega (**tabel 1**). Kui arvestada majutusasutuste tulusid majutusteenuse pakkumisest juulikuus 2006, siis on see umbkaudu **11 miljonit krooni (joonis 5)**. Kui arvestada, et majutusteenuse tarbijatest oli kolmandik siseturiste, siis on **turismiteenuste eksport juuni-august 2006 Tartumaa majutuses umbes 20 miljonit krooni**.

Joonis 5. Majutusteenusest saadud tulu Tartumaal kuude lõikes aastatel 2002, 2005 ja 2006 (kroonides, sh 5% käibemaks).

Allikas: Autori arvutused ESA andmete põhjal¹

Kui suur võiks olla turismiteenuste eksport majutuse, kaubanduse, toitlustuse ja muudes teenindusvaldkondades kokku? Näiteks 2004. aastal jäeti Helsingit külastavate välituristide poolt maha 282 eurot (4 412 krooni) külastuse kohta, millest majutusteenuse osakaal moodustas 28%,

¹ Tegurid: ööbimiste arv Tartumaa majutusasutustes ja ööpäeva keskmine maksumus kroonides

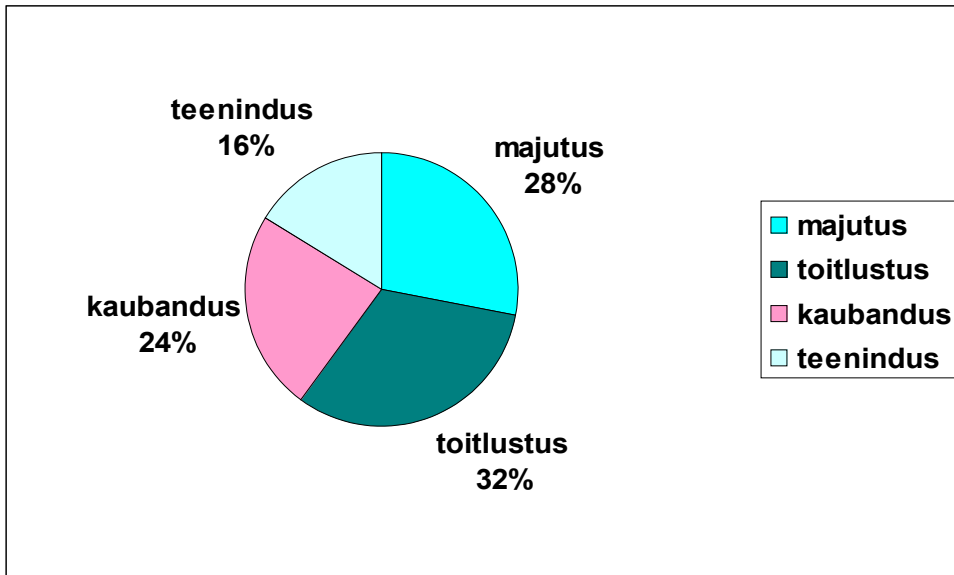
toitlustus 24% ja kaubanduskeskustesse jäeti 32% kõigist oma kulutustest (Tilastokeskus). Eestis võiks kulutuste proportsioon toitlustuses ja kaubanduses olla vastupidine (**joonis 6**). Niisiis kaubanduskeskustesse võiks jääda 24% ja toitlustusse 32% kulutustest. Sellest lähtuvalt võime oletada, et Tartumaa turismieksportid jääb **kaubandusse 17, toitlustusse 23 ja teenindusse 11 miljonit krooni**. Kokku võiks turismieksport kolme suvekuu jooksul peamiste valdkondade baasilt olla **71 miljonit krooni**. Neile tarbimisnumbritele **lisandub** veel **ühepäevakülastajate ja väljaspool majutusasutusi ööbinute tarbimine**.

Võrreldes 2005. aasta andmeid kasutades Saksamaalt pärit ööbimisega väliskülastajate Soome omaga, on suuremad kaubanduskeskustesse rahatoojad Soome turistid, kuid samas on Prantsusmaalt ja USAst ning Kanadast pärit külastajad suuremad kulutajad kui Soomest pärit ööbimisega külastajad (**joonised 7-8**).

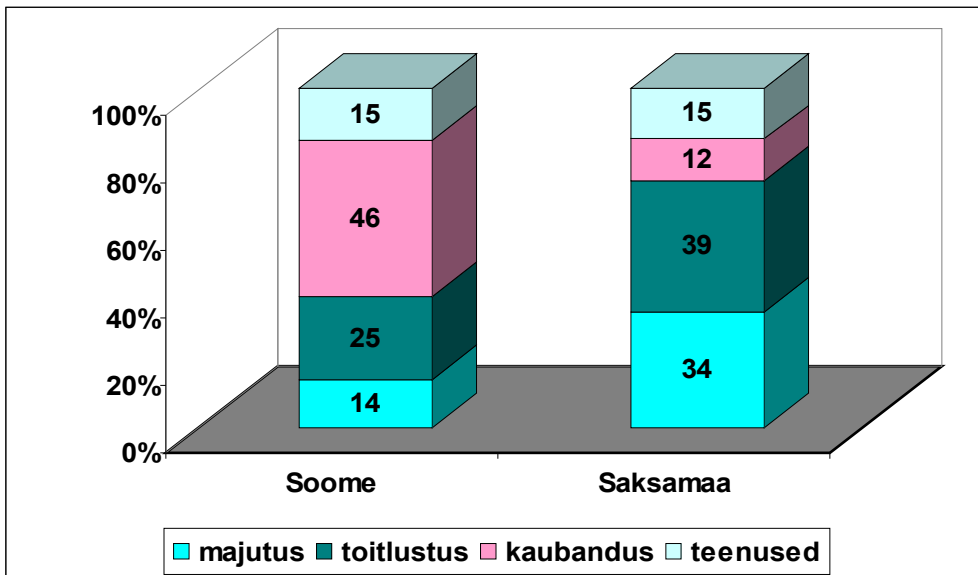
Tabel 1. Majutusasutuste voodikoha ööpäevane keskmine maksumus Tartus, Tartumaal, Tallinnas ja Eestis 2002-2006, kroonides

Tartu linn						
	Märts	Juuni	Juuli	August	September	Detsember
2002	382	440	443	416	439	418
2003	378	426	406	449	440	403
2004	406	413	379	368	428	403
2005	364	440	437	449	419	420
2006	344	465	417	405	408	
Tartumaa						
	Märts	Juuni	Juuli	August	September	Detsember
2002	364	429	404	394	426	388
2003	361	412	390	436	430	395
2004	399	405	373	362	412	394
2005	361	434	427	439	415	417
2006	323	444	404	395	397	
Tallinn						
	Märts	Juuni	Juuli	August	September	Detsember
2002	539	609	534	574	619	564
2003	528	643	592	586	646	552
2004	585	617	578	600	630	550
2005	485	630	572	596	644	560
2006	564	649	575	604	652	
Kogu Eesti						
	Märts	Juuni	Juuli	August	September	Detsember
2002	446	464	400	436	504	465
2003	410	463	433	436	512	438
2004	405	449	431	447	496	429
2005	400	474	437	456	514	444
2006	423	489	445	464	510	

Allikas: ESA

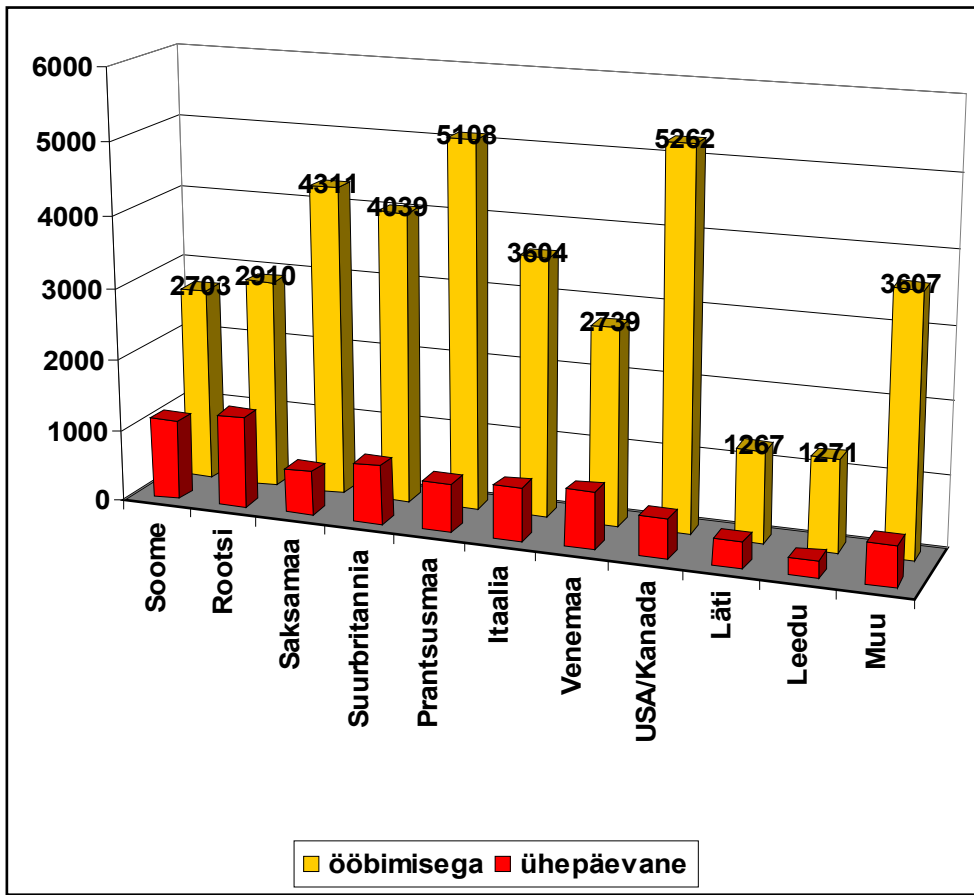

Joonis 6. Oletatav Tartu väliskülalise tarbimise struktuur kulutuste lõikes, %

Joonis 7. Soomest ja Saksamaalt pärit ööbimisega külastaja kulutuste osakaal Eestis inimese kohta, 2005

Allikas: Piret Kallas, EAS; algandmed ESA

Joonis 8. Väliskülastaja kulutused Eestis inimese kohta elukohariigiti, 2005
 Allikas: Piret Kallas, EAS; algandmed ESA

Tabel 2. Majutatute ööbimiste arv ja osakaal päritoluriikide kaupa, juuli 2006

	Tartumaa	Tartu	Väljaspool Tartut
Ööbimiste arv	27488	23498	3990
Eesti	36%	31%	64%
Soome	30%	32%	16%
Saksamaa	10%	11%	3%
Muu maa	24%	25%	17%

Allikas: ESA

Tabel 3. Suurima osakaaluga majutatute ööbimiste arv päritoluriikide kaupa, juuli 2006

Päritolumaa	Majutatute arv
Eesti	9887
Soome	8262
Saksamaa	2685
Rootsi	774
Läti	673
Leedu	532
Venemaa	522
Ameerika Ühendriigid	442
Itaalia	361
Suurbritannia	356
Aasia riigid	347

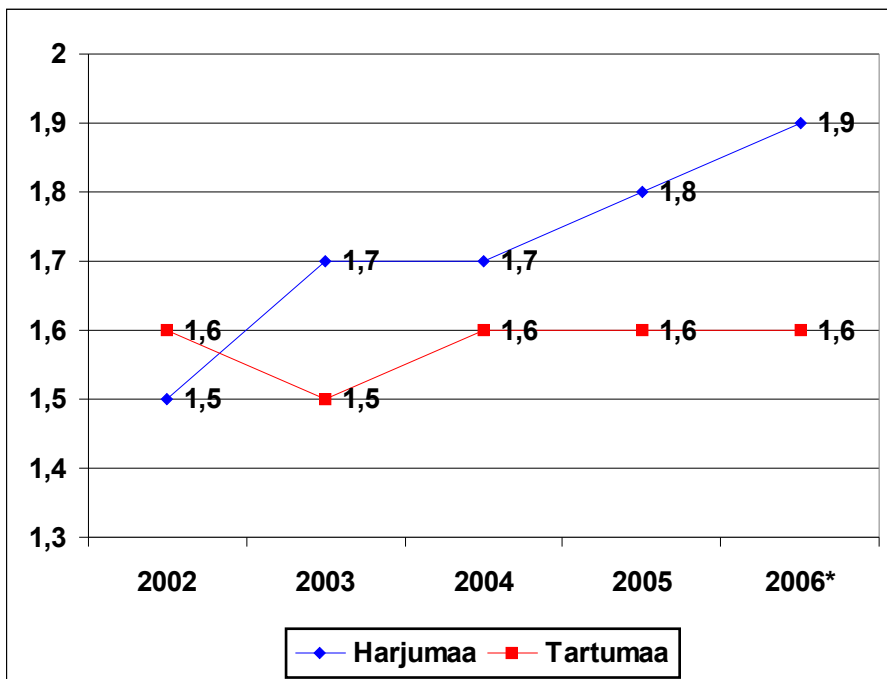
Allikas: ESA

Majutatute seas oli siseturiste pea kolmandik (tabel 2 ja 3). Aastatel 2002-2006 on majutatute seas toimunud märkimisväärne siseturistide osakaalu kasv. Siseturistidest veidi vähem majutatakse arvuliselt välituriste Soomest, võrreldes siseturistidega, on kasvutrend Soomest pärit välituristide seas veidi madalam (ESA). Võrreldes 2002. aasta ja 2006. aasta juulikuu majutatute arve, siis on siseturistide seas arv kasvanud üle kahe korra, samuti on kasvanud Saksamaalt pärit Tartu külastajate arv.

Rahvusvahelised Hansapäevad 2005. aastal kasvatasid Saksamaalt pärit külastajate arvu hüppeliselt kolmekordseks, kuid 2006. aastal jätkas Saksamaalt pärit külastajate arv tavapärasest kasvutrendi, kuid ei ulatunud 2005. aasta tasemele. Võrreldes 2002. aastaga on 2006. aasta juulikuus kahekordistunud majutatute arv Lätist, Leedust, Venemaalt ja Suurbritanniast. Rootsist pärit Tartu ja Tartumaa külastajate arv kasvas hüppeliselt 2003. aastal, kuid viimastel aastatel on näha Rootsist pärit majutatute osas langustrendi.

Arvestades ööbimisega **majutatu² keskmist ööbimise pikkust**, on see ESA andmetel Tartumaal olnud 2002-2006 väga visalt **1,6** ümber (**joonis 9**). Seetõttu on Tartu turismiarenduse üks olulisi ülesandeid pikendada Tartut külastajate pikemat viibimist Tartus ja Tartumaal. Saar Polli (2004; 2005) andmetel oli keskmine ööbimiste arv ühel ööbimisega reisil aastatel 2001-2005 2,4 ja 3,2 vahel. 2004. aastal ööbis siseturist ööbimisega reisil keskmiselt 2,7 ööd (Saar Poll 2005: 7). Statistikaameti andmed Saar Polli numbreid ei kinnita ja veenavad veidi madalamates keskmistes ööbimisnumbrites majutatu kohta (**joonis 9**).

² Sise- kui ka välituristid.

Joonis 9. Ööbimiste arv majutatu kohta Harjumaal ja Tartumaal 2002-2006

Märkus: *2006 – kasutatud 10 kuu andmeid (jaanuarist oktoobrini).

Allikas: ESA.

Uuringu meetodika ja küsitluse läbiviimine

Antud uuringus koguti andmeid ankeetküsitluse abil. Ankeet oli lühike, kergesti mõistetav ning lihtsalt täidetav, enamasti täitsid küsitletud ankeedi omakäeliselt. Lühikese ankeetküsitluse all on siinkohal mõeldud paarikümmet küsimust kahel leheküljel (**Lisa 1**).

Kuna vastamine on vabatahtlik, siis on küsitajate isiklik lähenemine ning küsitluse tähtsusele tähelepanu juhtimine üks vastuste saamise eeldusi.

2006. aasta ankeeti on võrreldes 2004. aasta suveankeediga paari küsimuse võrra lühendatud, väikseid muutusi on tehtud võrreldes 2005. aasta talveküsitlusega.

Tabel 4. Vastanute jaotus ankeedi täitmise keele järgi

Keel	Arv	%
inglise	290	48,6
saksa	145	24,3
soome	77	12,9
eesti	40	6,7
vene	25	4,2
rootsi	20	3,4
Kokku	597	100

Ankeedid olid ette valmistatud kuues keeles, täidetud ankeete laekus 597. Pooled vastajatest valisid ingliskeelse ankeedi, neljandik saksakeelse ja kaheksandik soomekeelse ankeedi (**tabel 4**). Eestikeelseid ankeete täitis 7% vastanutest ja umbes samasuur vastajate osakaal täitis ankeedi kas vene või rootsi keeles.

Kuna siseturiste osales uuringus vähe, kajastavad uuringutulemused ennekõike välituristide tarbimiskäitumist. Analüüsi osas vaadati kõiki tulemusi ka sise- ja välituristide lõikes eraldi.

Ankeedi täitmise keele järgi ei saa otsustada päritolumaa kohta. Näiteks täitsid mõned Rootsist tulnud vastajad ankeedi inglise keeles, mõned Eestist pärit Tartu külalised eelistasid ankeedi täitmisel vene keelt.

Valim

Oma elukohariigi oli märkinud ära 571 vastajat (96%). Siseturiste oli vastajate seas 7%.

2004. aastal läbiviidud suvekülastajate uuringus osales 36 välisriigi esindajat. 2006. aasta Tartu suvekülastajate küsitluses osalenuid oli 35 välisriigist (**Lisa 2**). 2006. aastal oli ankeedi täitnutest külastajaid **kahekümnest Euroopa Liidu riigist**, lisaks oli turiste ka teistest Euroopa

riikidest. Tartu külastajate seas oli inimesi Norrast, Šveitsist, Horvaatiast, Ukrainast, Venemaalt, Iisraelist ja Türgist. Kaugemate külaliste seas domineerisid ameeriklased. Alla kümne küsitletud külastaja oli Kanadast ja Austraaliast. Üksikud vastajad olid pärit Jaapanist, Uus-Meremaalt, Taist, Hiinast, Kolumbiast ja Mehhikost.

Tabel 5. Sise- ja välituristide jaotus töise staatuse järgi

Töine staatus	Vastanute jaotus		
	Kokku	siseturist	väliturist
palgatöötaja	44	40	44
eraettevõtja	8	10	8
õpilane	5	10	5
tudeng	19	12	19
töötu	1	-	1
kodune	3	-	3
pensionär	12	12	12
muu staatus	6	5	6
õpib ja töötab	3	12	2
Kokku	100	100	100

Kokku olid veidi üle poole vastajatest palgatöötajad (44%) või ettevõtjad (8%), veidi üle neljandiku oli üliõpilasi ja õpilasi, kellest 3% olid seotud ka töökohustustega (**tabel 5**). Õppimist tööga kombineerivate noorte seas domineerisid siseturistid. Veidi üle kümnendiku olid pensionärid nii sise- kui välituristide seas. Töötuid oli Tartu suvekülastajate seas vaid 1%, kodumaiseid töötuid vastajate hulgas ei olnud.

Vastanute jaotus töise staatuse järgi on väga sarnane talveküsitluse külastajate profiilile. Erinevus on külastajate reisisihis. Suvelkülastajatest on kaks kolmandikku puhkusereisil viibijad, samas kui talvekülastajate seast oli puhkereisijaid vaid neljandik.

Kõige noorem vastaja oli 14-aastane, kõige vanem 84-aastane. Vastajate keskmine vanus oli 40,02 (talveküsitluses oli see 39,24) aastat, vanusest 36 aastat nii nooremaid kui vanemaid oli ühepalju. Kõige rohkem (mood³) vastanuid 25-aastaste seas. 25 vastanut ei olnud märkinud oma vanust.

Oma soo märkinutest oli **naisi** hulgas **270 (47%)** ja **mehi** **303 (53%)**. 24 isikut (4% kõikidest küsitletutest) ei olnud oma sugu märkinud.

³ Mood on tunnuse väärtus, mis esineb suurima sagedusega.

Analüüs

Tartu külastamise kogemus ja sagedus

72% välituristidest oli Tartus esimest korda (n=493), üle 10 korra oli Tartus käinud 5% ja 68% välituristidest oli ka Eestis esimest korda. Tartu talvekülastajatest 2005 olid Tartus esimest korda pooled.

Siseturistide seas oli kõrge vastamisest keeldujate ja ka antud küsimusele mittevastamise osakaal, seetõttu ei saa vastajate vähesuse tõttu mingeid järeldusi teha. Eestist pärit Tartu külastajatest oli Tartus esimest või teist korda neljandik, vaid pooled vastanutest käinud Tartus üle kuue korra.

Välituristidest ei oska oma Tartus käimise sageduse kohta midagi öelda 77% vastajatest, sest nad rõhutavad oma esmakülastaja staatust. Neljandik välituristidest näeb Tartus siiski kas harvakülastatavat paika või siis isegi sagedast külastuskohta. 12% väliskülastajatest ütlevad, et käivad Tartus harva, ning 7% 1 kuni 3 korda aastas ning 4% käib rohkem kui kolm korda aastas. Tartu külastamine on eri riikide lõikes erinev (**tabel 6**).

Tabel 6. Tartu külastamise sagedus, %

	Välituristid kokku	Soome	Saksamaa
esmakülastaja	77	54	85
harva	12	25	9
1 kuni 3 korda aastas	7	15	5
rohkem kui 3 korda aastas	4	6	1

Tartu külastamise põhjused

Tartu külastamise põhjusi küsiti etteantud loetelu abil, kuid oli antud ka võimalus kirjutada omakäeliselt Tartu külastamise peamistest põhjustest. Selles aruandes on kõigepealt esitatud statistiline ülevaade ja seejärel kirjeldatud vastuseid lahtisele küsimusele. Kõigist vastustest ei saanud kahjuks raskestiloetava käekirja tõttu aru, kuid siiski olid enamus vastuseid arusaadavad.

Kõik vastused võib leida uuringu lisadokumendist, kuhu on koondatud sagedustabelid ja sellest on tehtud eraldi dokument.

Väliturist

Ligi kaks kolmandikku (62%) välituristidest tuli puhkusereisile ning kümnendik tuli külla tuttavatele (**tabel 7**). Seoses töö ja õppimisega tuli Tartusse viiendik vastanud väliskülalistest. Kultuuri või spordisündmusest osavõtt oli külastuse põhjuseks 7% vastanutest. Üksikud (2%) olid märkinud muu põhjuse, kuid tegelikult oli enamasti rõhutatud mõnd ülalloetletud põhjustest, eriti tegid seda kultuurikollektiivide liikmed, kes olid tulnud koos laulma või pilli mängima. Oli ka üksikuid usurändureid ja kirikutega koostöö tegijaid ning üksikuid, kes nimetasid mõne vahetusprogrammi või projekti tegevusi kui reisirühma. Kõige intrigeerivam vastus oli 'drug political tour'. Vastuste seas oli tennisemäng, koostöö Salemi kirikuga, botaanikaia külastamine ja ajaloolise Tartu avastamine ning huvi oma baltisaksa esivanematega seotud ajaloo ja paikade vastu.

Tabel 7. Tartu külastamise põhjused 2004-2006, %

	Suvi 2004	Talv 2005	Suvi 2006
äri- või tööreis	4	19	7
konverents	1	8	3
õppe- või uurimisreis	4	19	10
tuttavate/sõprade külastamine	9	10	11
puhkusereis	62	27	58
kultuuri- või spordisündmus	4	6	7
muu	16	12	3
Kokku	100	100	100

Allikas: Tartu külastaja uuringud 2004, 2005, 2006.

Siseturist

Kolmandik siseturistidest tuli tuttavatele külla. 15% oli puhkusereisil ja kolmandik töö-, õppe- või uurimisreisil, vastanute seas oli ka üksikuid konverentsist osavõtjaid. Siseturistid viitasid rohkem (12% vastanutest) muudele põhjustele.

Enamasti oli siis tegemist mitmete tuleku põhjustega, kus ei osatud esile tuua ühte ja olulisimat, nendest domineerisid kultuurisündmusest osavõtt ja sugulaste ning tuttavate külastamine. Võrreldes talveküsitlusega 2005 oli vähem mitmeste reisirühmaga külastajaid.

Talvekülastajatest külastas vähemalt neljandik ka oma Tartu tuttavaid ja sõpru, kuigi vaid kümnendik ütles, et peamiseks reisi eesmärgiks oli tuttavate külastamine. Suveküsitlus 2006 näitas, et Tartusse tullakse üha enam ka ilma eesootavate tuttavateta. Kasvanud on kultuuri- ja spordisündmuste osakaal reisi peamise põhjusena.

Mitmed vastajad olid tulnud Tartusse ravile, mis viitab Tartule kui olulisele meditsiinikeskusele.

Kokku oli külastuse muu põhjus nimetatud 30 välis- ja siseturistil, kes siis leidsid, et küsimuses pakutud külastuse põhjused (vt ankeet lisas 1, küsimus 5) ei kirjeldanud nende tulekut piisavalt täpselt, samas ei viita vabad vastused mingile kindlale uuele tunnusele.

Tartusse tuleku põhjuste selgitus

Soomekeelsed välisturistid

Paljud soomlased peavad Tartut vanaks kultuurilinnaks. Kultuurihuviline soomlane leiab Tartust palju huvitavat ajalugu, toredaid üritusi ja külastuskohti.

Kuna paljud soomlased on Tartus käinud, siis tullakse ikka ja jälle tagasi ning esmakülastajad tulevad sageli tuttavate soovitusel.

Hinnatakse vilgast Tartu kultuurielu ja pääsu Tallinna saginast. Tallinnaga võrreldes hinnatakse ka veidi madalamat hinnataset.

Nii mõnelgi soomlasel on Tartus vaja käia äri ja õppimise pärast. Suvel käiakse ka suveülikooli kursustel.

Tartut peetakse maaliliseks ja looduskauniks kohaks. Soomlased on ka sagedased botaanikaia külastajad.

Osa soomlasi külastab Tartut mõne suurema ringreisi osana. Sageli tehakse suuremat Baltimaade ringreisi, mõned tiirutavad Eestis ringi. Tartut külastatakse ka teiste Eesti kultuuriürituste raames. Näiteks käies Viljandi Folgil, käiakse ära ka Tartus.

On soomlasi, keda meelitavad Tartusse kaunid naised. Mõni soomlane on soetanud Tartusse oma teise või uue elamise, mõned käivad siis tuttavalt soomlasel, kes Tartusse elama asunud, külas. Kuid muidugi on soomlastel ka palju tartlastest tuttavaid, kellel külas käiakse. Mõned soomlased ütlevad, et on aastakümneid oodanud oma Tartu reisi.

Inglise keeles vastanud välisturistid

Tartusse tullaakse ülikooli, inimeste ja kultuuri pärast. Tartus toimuvad konverentsid ja Tartus saab oma kolleegidega kokku. Tartu ajaloomälestisi ja muuseume hinnatakse samuti mitmete vastajate poolt.

Tartu on kuulus mitte ainult oma ajaloo tõttu, vaid ka ajalooarhiivi pärast. Vastajate hulgas on neid, kes on tulnud uurima oma juuri, eriti baltisakslased. Teadlasele on Tartus asuv arhiiv tõeline kullaauk, ajaloolased peavad Tartus asuvat ajalooarhiivi külastama oma teadustöö pärast.

Vastajate hulka oli sattunud mitmeid orkestrite ja kooride liikmeid.

On neid, kes tulevad Tartusse Eesti avastamise osana. Nad ütlevad, et on Tartusse tulnud, sest ei ole kunagi varem Eestis käinud ja nad tahavad avastada Eestit, maa kultuuri, toitumiskombeid, keelt ja inimesi. Tartut peetakse heaks kohaks Riia ja Tallinna vahel.

Endiselt kasutatakse reisijuhi 'Lonely Planet' abi. Seda on küll infoallikana nimetatud vähem kui aastal 2004.

Tartus saab ajada nii äri kui veeta hästi aega (*'business and pleasure'*). Mõned äriinimesed on Tallinnas ärireisil olles kuulnud sellisest toredast linnast nagu Tartu ja pidasid vajalikuks kohe sellest linnast osa saada. Mõnede arvates tuleb Eestis käies kindlasti Tartus ära käia: *'If you are in Estonia for short time you must come to Tartu! The old town and university sounded fascinating.'*

Tartusse tullaakse vahel ka kui suuremas linna, kus võiks olla parem toit ja teenindus kui kuskil mujal väiksemas kohas. Näiteks kurtis üks seltskond, et pidid tulema Tartusse sööma.

Mõned satuvad Tartusse Balti reisi, kuid mõned ka oma suurema 'Balkani' ringreisi raames.

Saksa keeles vastanud välisturistid

Paljud sakslased viibisid Tartus suurema ringreisi raames. Pan-Balti reisi sõnu küll ei kasutatud. Tartu on paljude sakslaste jaoks oluline ülikoolilinn ja kultuurikeskus (*'Tartu ist für mich eine faszinierende Stadt Klein, aber voller Kultur. Die Altstadt ist bezaubernd (šarmantne vanalinn)'*). Sakslaste jaoks on oluline avastada baltisaksa kultuuripärandit, otsida oma juuri ja nii mõnigi tuleb vanale Liivimaale külastama esivanematega seotud paiku (*'Familien forschung'*).

Sakslaste poolt nimetaud märksõnad näitavad head tartu paikade tundmist. Just sakslased nimetavad kõige rohkem Inglise- ja Kuradisilda, samuti mitmeid ehitisi. Sakslased nimetavad rohkem kui teised kunagisi ülikooliga seotud suurkujusid.

Sakslased ei hoiavad vastustes oma emotsioone tagasi ja palju on kiidetud ka Tartu huvitavust ja ilu (*'sehr interessante Stadt, viel Kultur, Uni-Stadt, Domberg'*).

Siseturistid

Siseturistide vastustest leiab viiteid tudengielule, tuttavatele ja noorusmälestustele. Tartut peetakse meditsiinikeskuseks ja ka ärikeskuseks. Tartut peetakse ilusaks ja koduseks, kus on palju huvitavaid üritusi.

Paljud Eestist pärit Tartu külastajad on kunagi Tartus õppinud või on neil olnud sidemeid kunagise Tartu tudengieluga. Need inimesed ütlevad, et Tartus on *'fantastiline tudengielu'* ja et neid toob Tartusse *'nostalgia ja tuttavad'*. Noored tulevad Tartusse, kui toimub midagi huvitavat või sõpradega aega veetma, kui tuttavaid napib, leiavad nad neid alati Zavoodist juurde.

Tartu peetakse Eesti meditsiinikeskuseks. Osa vastajaid rõhutas seda, et nad on tulnud Tartusse ravile ja laiendasid oma vastust selgitusega, et Tartus on *'professionaalsed ja hea suhtlemisoskusega arstid ja meditsiinitöötajad. Linn ise on ka lähedane. Kunagi õppisin siin.'*

On ka külastajaid, kes ütlevad, et peale Tartu *'ei ole teisi kohti'*, et Tartu on *'lemmiklinn Eestis'* või *'suurim lähedane linn'*.

Öeldakse, et Tartu on ilus ja kodune:

'Tartu on väga ilus ja kodune linn'.

'Ilus linn, vaikne, vähem turiste, head sõbrad elavad siin'.

Mõned inimesed tulevad Tartusse oma töö tõttu, kuid Tartu pakub ka meeldivat ajaviidet ja äraolemist: *'Töö nõuab - partneriga kohtumine aeg-ajalt. Pärast töökohtumisi saab ka niisama Tartus natuke aega veeta.'* Tartus toimuvad koolitused ja koosviibimised. Sageli kombineeritakse tööasjad teadlikult ka mõne muu kultuurisündmusega: *'seoses giiditööga, täiendkoolitusega ülikoolis, teatrikülastusega.'*

Kokkuvõtvalt võiks öelda ühe külalise sõnadega, et Tartu on *'armas, vaikne, nooruslik, roheline, kultuurne - samas euroopalikult asjalik'*.

Reisikaaslased

Reisikaaslaste kohta on küsitud ühtemoodi igal küsitluskorral. Pereturiste on suveperioodil viiendik kõigist suvekülastajatest, ka talveperioodil ei tohi pereturiste unustada (**tabel 8**). Välisturistid on kogunud julgust ja võrreldes 2004. aastaga on rohkem üksireisivaid välisturiste. Kategooria muu alla loevad end need, kelle reisiseltskonda kuuluvad kaaslastel on mitmed staatused, nad võivad olla nii sõbrad kui töökaaslased, sugulased ja pereliikmed. Eraldi reisiseltskonnana identifitseerivad end sageli kultuurikollektiivide liikmed ('tuln koos kooriga', 'tuln koos ansambliga' jne). Üldiselt ei anna variandi 'muu' analüüs olulist teavet mingi teatud kliendigrupi osas.

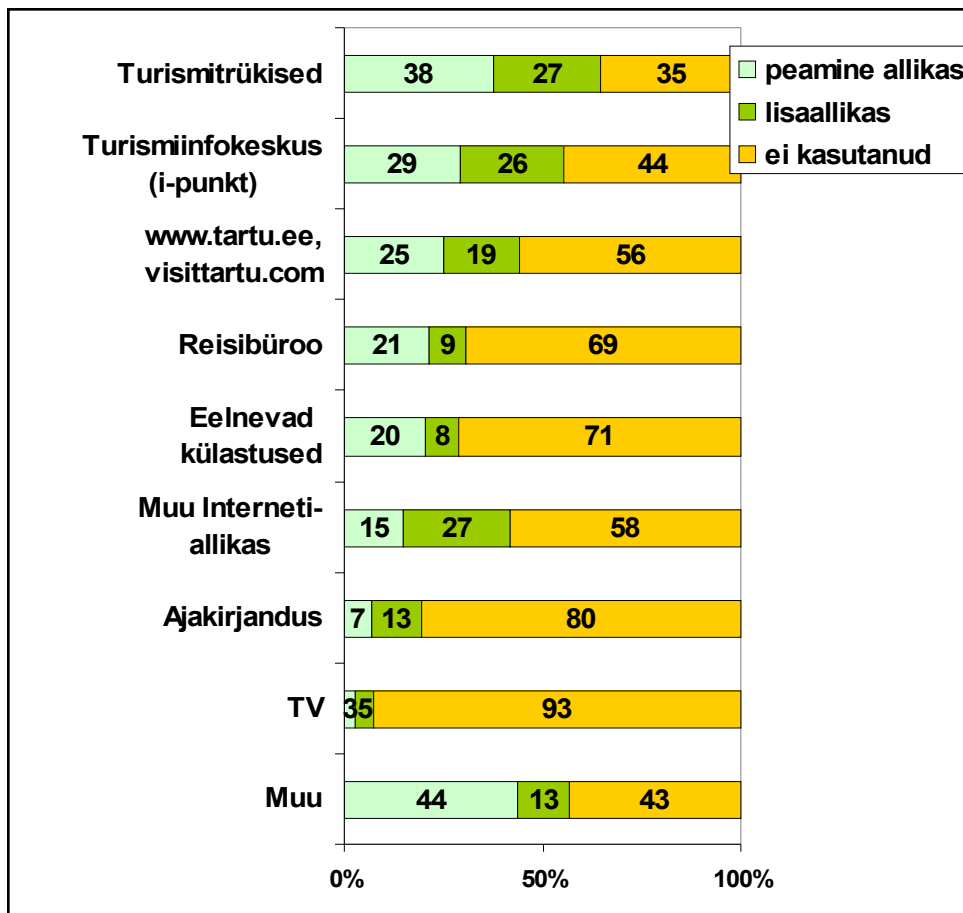
Aastate lõikes on märgata lihtsa küsimuse 'Kellega koos Tartusse tuldi?' erinevat vastukaja. Näiteks on 2004. aasta väliskülastajate seas üle kümnendiku neid, kes on vastanud, et tema reisiseltskond on hoopis teistsugune etteantud reisikaaslastest. Tegelikult ei mahtunud näiteks naine ja elukaaslane vastaja meelest ei sõprade, pere ega sugulaste kategooriasse. Naise või elukaaslasega reisimine oli nende meelest hoopis 'muus' seltskonnas viibimine. Aastal 2004 oli ka paar, kes vastas, et nad on tulnud oma elu tähtsaima naise või mehega ('with the man of my life' ja 'with the woman of my life').

Tabel 8. Tartu külaliste reisikaaslased 2004-2006, %

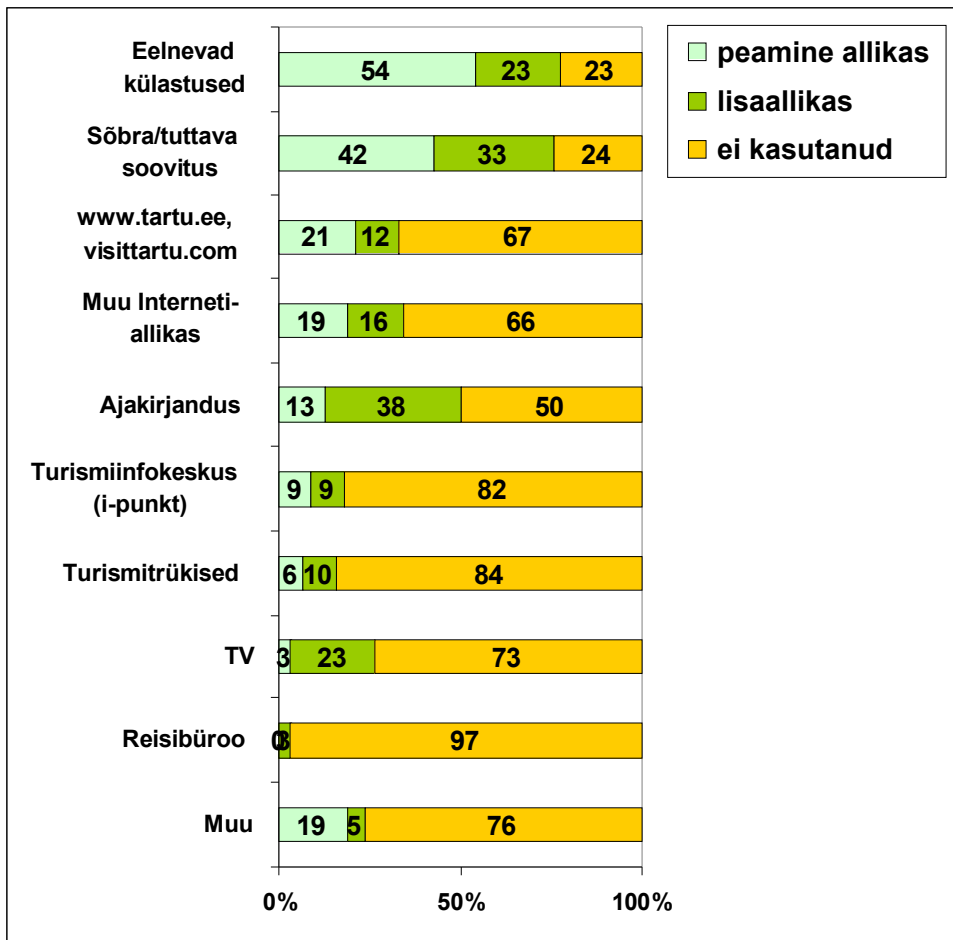
Välisturistid					
2004 suvekülaline		2005 talvekülaline		2006 suvekülaline	
33%	sõbraga/sõpradega	22%	töökaaslas(t)ega	37%	sõbraga/sõpradega
30%	perega	20%	üksi	20%	perega
12%	turismigrupiga	18%	sõbraga/sõpradega	14%	üksi
8%	üksi	18%	perega	14%	turismigrupiga
4%	töökaaslas(t)ega	14%	turismigrupiga	6%	töökaaslas(t)ega
4%	sugulastega	1%	sugulastega	3%	sugulastega
10%	muu	7%	muu	6%	muu
Siseturistid					
2004 suvekülaline		2005 talvekülaline		2006 suvekülaline	
34%	sõbraga/sõpradega	37%	üksi	29%	sõbraga/sõpradega
28%	üksi	18%	sõbraga/sõpradega	20%	perega
19%	perega	16%	perega	29%	üksi
3%	töökaaslas(t)ega	13%	töökaaslas(t)ega	3%	turismigrupiga
3%	sugulastega	10%	turismigrupiga	12%	töökaaslas(t)ega
1%	turismigrupiga	6%	muu	5%	sugulastega
12%	muu			2%	muu

Info saamine

Kahel kolmandiku väliskülaliste peamiseks infoallikateks on turismitrükised, info turismiinfokeskustest (i-punktidest) ja sõbra- ning tuttava soovitus (**joonis 10**). Ligi kaks viiendikku saab informatsiooni Internetist, reisibüroost ning eelnevatest külastustest. Neljandikule on lisateadmisi Tartust kui reisisihist andnud ajakirjandus. Muudest infoallikatest nimetatakse mitmeid reisijuhte, nii et turismiarendusega tegelejad peaksid jätkuvalt olema kursis Tartu ja Tartumaa kui reisi sihtkoha kirjeldusega erinevates riikides ja keeltes, samuti Internetiinfoga.

Joonis. Välituristi infoallikad, %

Joonis 11. Siseturisti infoallikad, %

Joonis 11 näitab, et siseturistide peamine infoallikas on eelnevate külaskäikude, eelnevate reisikogemuste ja tuttavate soovitusel ajakirjandus ning kolmandik kasutab Interneti. Vastajate väikese valimi tõttu ei saa seda aga kaljukindlalt väita ja Internet võib ajakirjanduse kui infoallika siiski edestada.

Tartu ja Tartumaa märksõnad

Kõige sagedamini seostub Tartu ülikoolilinnana, kus peamisteks märksõnadeks on ülikool või ülikooliga seonduv nagu üliõpilased, noored, õpingud, kunagine õppimine (**tabel 9**). Jätkuvalt tuleb Tartu märksõnana ette Emajõgi. Paljude meelest seostub Tartuga ennekõike ajalugu ja kultuur. Sageli nimetatakse teatrit Vanemuine. Tartut seostatakse mõne Tartus oleva kohaga

(Toomemägi, Raekoja plats, vanalinn, botaanikaaed) või mõne ehitusega (ülikooli peahoone, Jaani kirik, viltune maja raekoja platsil, Kaarsild). Välisturistidest on Saksamaalt pärit külaline kõige kultuuriteadlikum, kaugetest maadest pärit turistide jaoks on Tartu huvitav ja arenev, kus on palju teha ja näha.

Inglise keeles vastanute seas domineerivad Tartuga seoses sõnad ülikool ja noored, mugav, väike, ilus, pidu, head hinnad, ilus vanalinn ja Raekoja plats, ilusad tüdrukud ja hea atmosfäär. Saksamaalt pärit Tartu külalised vastavad eelnevate uuringute poolt kirjeldatud Saksa sihtturu kirjeldusele (Consumetric 2005), kelle poolt on enam nimetatud Tartuga seoses ülikooli ja kultuuri, ajalugu ja arhitektuuri ja sildu, hansalinna ja lahkeid inimesi.

Tabel 9. Valik Tartu ja Tartumaa märksõnu koos koodidega

Tartu märksõnad			
Kood	Otsing	Selgitus	Esinemissagedus
University, universität	universit		79
yliopisto	yliopist	Soome k 'ülikool'	14
student	stud		32
tudeng	tudeng		4
raekoda, raekoja	raeko		11
brunnen	brunn	Saksa 'brunnen' - purskkaev	4
Kissing students	kissing	Ingl k 'suudlevad tudengid'	7
botanic garden	botanic	Ingl k 'botaanikaaed'	8
beautiful	beautiful	Ingl k 'ilus'	34
Emajõgi	Emajõgi		20
Embach	Embach	Saksa k 'Emajõgi'	3
old	old	Ingl k 'vana'	31
Alt	alt	Saksa k 'vana'	8
Interesting, interessant	interes	Ingl k, saksa k, 'huvitav'	38
History, historical	histor	Ingl k 'ajalugu'	42
Geschichte	geschichte	Saksa k 'ajalugu'	12
Kultur	kultur	Saksa k 'kultuur'	15
kiinnostava	kiinnost	Soome k 'huvitav'	6
good	good	Ingl k 'hea'	28

schön		Saksa k 'ilus'	32
nice	nice	Ingl k 'kena'	57
(nice) people	people	Ingl k 'kenad inimesed'	37
(nice) atmosphere	atmosphere	Ingl k 'hea õhkkond'	7
(nice, old, cosy) city	city	Ingl k 'kena, vana, mugav linn'	54
cosy	cosy	Ingl k 'mugav'	6
clean	clean	Ingl k 'puhas'	7
kleine	klein	Saksa k 'väike'	5
small	small	Ingl k 'väike'	13

Tartumaa märksõnad

Kood	Otsing	Selgitus	Esinemissagedus
nature	natur	Ingl k 'nature', saksa 'natur'	22
green	green	Ingl k	9 (nii linna kui maakonna kohta)
Grün	grün	Saksa k 'roheline'	5
Wald, Wälder	Wald	Saksa k 'mets, metsad'	9
forest	forest	Ingl k 'mets, metsad'	6
skog	skog	Rootsi k 'mets'	
luonto	luonto	Soome k 'loodus'	6

Märkus: Kasutatud tekstianalüüsiprogrammi Atlasti.4.1

Tartumaa märksõnade seas olid lisaks 'metsadele', 'järvedele' ja 'loodusele' ka 'sood' ja 'kuppelmaastik'. Tartumaaga seotud märksõnadeks peeti ka sõnu 'kured', 'rohelus', 'rekreatsioon' ja 'suusatamine'. Rõhutati sõnu 'traditsioonid' ning Tartumaaga seostus ka 'hõre asustus' ja positiivses mõttes ehitustühjus – majadeta tühjad kohad. Tartumaad peetakse 'lahkeks ja huvitavaks'.

Kuppelmaastik, rekreatsioon, suusatamine, hõre asustus, kaunis loodus ja kured võivad olla tegelikult kogu Lõuna-Eesti märksõnadeks, sest vaevalt märkab esimesi kordi Eestit väisav väliturist Tartumaa ja teisi maakondlikke piire.

Tartu ja Tartumaaga seotud märksõnu täiendavad vastused Tartusse tuleku põhjustest.

Ööbimised ja rahakulutamine

Välituristidest 75% ööbis majutusasutuses ja 12% tuttava pool. 13% väliskülastajatest ei kavatsenud ööbimist Tartus ega Tartumaal. Kolmandik Tartu külastajatest planeeris Tartus ööbida ühe öö,

viies (20%) aga kaks ööd, 16% kolm ööd. Ülejäänud väike osa kavatses Tartus peatuda kahest nädalast kuni aastani. Iga kuues vastas, et ööbib ka Tartumaal.

Rahakulutust küsiti koos majutuskuluga (*Kui palju olete senise Tartus viibimise ajal kulutanud inimese kohta (koos majutuskuluga)?*). Rahakulutust küsiti teatud vahemike kaupa, millest väikseim kulutus oli ‘kuni 500 krooni’ ja kõige suurem etteantud skaala väärtus oli ‘üle 5000 krooni’. Etteantud rahakulutuste vahemikku on mõnevõrra pikendatud (varem oli ülempiiriks ‘üle 2000 krooni’), eeldades, et on kasvanud inimeste arv, kes kulutavad inimese kohta rohkem kui 2004. aastal.

Neljandik väliskülalistest kulutab vaid kuni 500 krooni inimese kohta ning neljandik kulutab üle 2000 krooni (**tabel 10**). Võrreldes talveküsitlusega 2005, kus välituristidest kulutas üle 2000 krooni iga kolmas, tuleb tunnistada suvekülastaja suuremat kokkuhoidlikkust.

Vastaja sugu ei mõjuta majutuskoha valikut ega ka rahakulutamist. Meesvastajad kipuvad küll veidi rohkem kulutama, kuid seos soo ja rahakulutuse vahel ei ole statistiliselt oluline.

Tabel 10. Kulutanud inimese kohta

	Siseturist		Väliturist	
	Arv	%	Arv	%
kuni 500 EEK	18	46,2	137	26,8
501-700 EEK	7	17,9	90	17,6
701-1200 EEK	5	12,8	86	16,8
1201-2000 EEK	4	10,3	76	14,9
2001-5000 EEK	4	10,3	78	15,3
üle 5000 EEK	1	2,6	44	8,6
Kokku	39	100,0	511	100,0

Võttes aluseks juuni-juuli 2006 majutatute arvu Tartumaal (49448) ja suveküsitluses vastatud tarbimist külalise kohta (üks neljandik 500 krooni ja teine neljandik 2500 krooni ning pooled 1000 krooni), siis võiks turismiteenuste eksport majutatud turistidele teenuste osutamisest kolmel suvekuul olla umbes **40 miljonit krooni**⁴ (**tabel 11**). Kui poolte majutatute tarbimine võiks olla keskmiselt 1500 krooni, siis võiks majutatute arvelt saadud turismieksport olla **50 miljonit krooni** (**tabel 12**). Neile tarbimisnumbritele **lisandub** veel **ühapäevakülaliste ja väljaspool majutusasutusi ööbinute tarbimine**.

⁴ Arvesse on võetud seda, et kolmandik majutatutest olid siseturistid.

Kui uskuda varasemate turismitarbimise uuringutes esitatud rahakulutust ööbimisega ja ööbimiseta turisti rahakulutusest, siis arvatakse, et ööbimisega külastaja kulutab Eestis keskmiselt üle tuhande krooni. See tundub arvestades majutuskulusid küllaltki mõistlik olevat. Kui usume numbreid **jooniselt 8**, siis võiks Tartumaal turismiteenuste eksport olla isegi suurem kui 50 miljonit krooni.

Tabel 11. Turistide poolt mahajäetud raha juuni-august 2006, kroonides. Variant 1

	Juuni	Juuli	August	3 k kokku	25%	500 kr	2500 kr	50%	1000 kr	Kokku
2002	7331	8146	7397	22874	5719	2859250	14296250	11437	11437000	28592500
2003	11418	10546	11572	33536	8384	4192000	20960000	16768	16768000	41920000
2004	14208	15856	14785	44849	11212	5606125	28030625	22425	22424500	56061250
2005	13985	15456	14908	44349	11087	5543625	27718125	22175	22174500	55436250
2006	15240	17217	16991	49448	12362	6181000	30905000	24724	24724000	61810000

Turismiteenuste eksport on kaks kolmandikku turistide poolt tarbitust
Majutatute arvu allikaks ESA

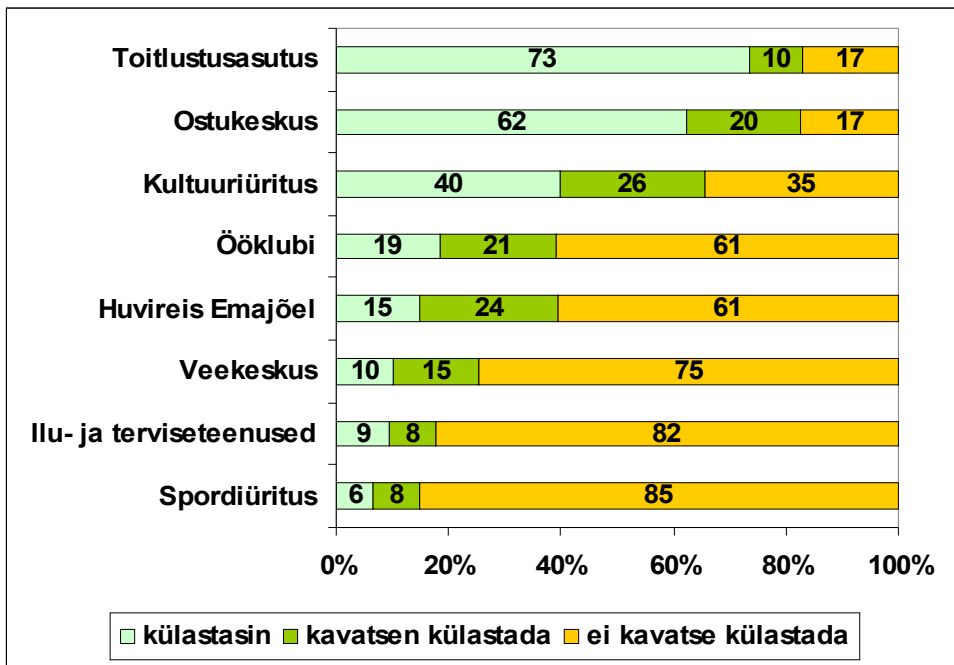
Tabel 12. Turistide poolt mahajäetud raha juuni-august 2006, kroonides. Variant 2

	Juuni	Juuli	August	3 k kokku	25%	500 kr	2500 kr	50%	1500 kr	Kokku
2002	7331	8146	7397	22874	5719	2859250	14296250	11437	17155500	34311000
2003	11418	10546	11572	33536	8384	4192000	20960000	16768	25152000	50304000
2004	14208	15856	14785	44849	11212	5606125	28030625	22425	33636750	67273500
2005	13985	15456	14908	44349	11087	5543625	27718125	22175	33261750	66523500
2006	15240	17217	16991	49448	12362	6181000	30905000	24724	37086000	74172000

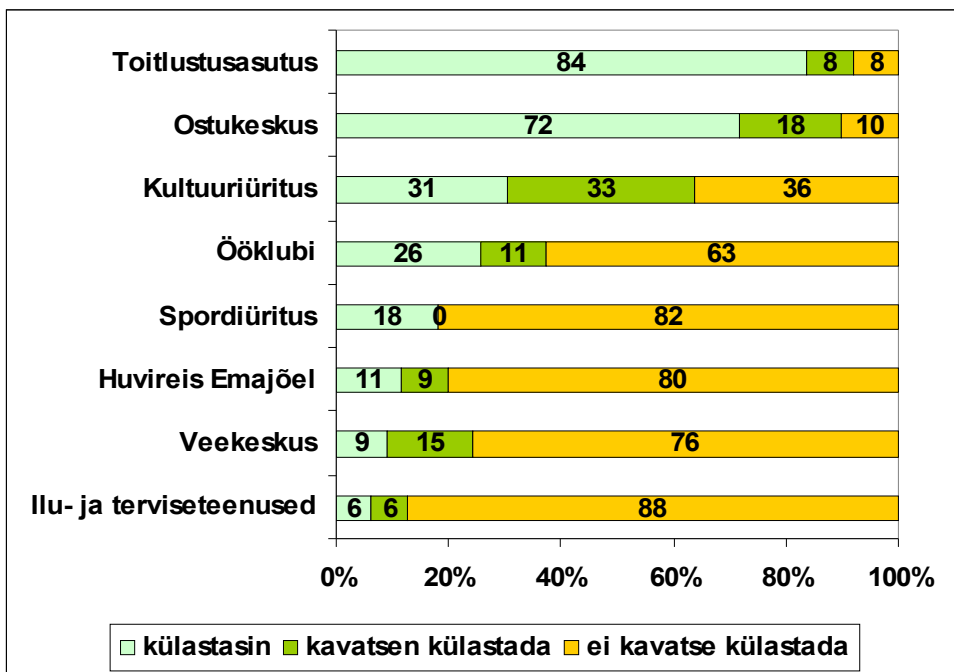
Turismiteenuste eksport on kaks kolmandikku turistide poolt tarbitust
Majutatute arvu allikaks ESA

Teenuste kasutamine ja üritustest osavõtt

Tartus kasutatavatest teenustest domineerivad majutus- ja toitlustusteenused, suur osa külastab ka ostukeskusi (**joonis 12** ja **joonis 13**). Ligi viiendik välikülalistest arvab, et ei külasta ostukeskust. Tähelepanuväärne on see, et kaks kolmandikku kas külastas või kavatses külastada kultuuriüritust ja vaid 15% spordiüritust. Ööklubis käijaid on kaks viiendikku ja samapalju on ka Emajõel reisijaid.

Joonis 12. Välisturisti teenuste tarbimine, %

Joonis 13. Siseturisti teenuste tarbimine, %

Tabel 13. Teenuste kasutamine väliskülaliste gruppide järgi, %

üksireisiv väliskülaline	külastasin	kavatsen külastada	kokku
Ostukeskus	75	9	84
Toitlustusasutus	70	12	82
Kultuuriüritus	47	32	78
Ööklubi	39	17	56
Huvireis Emajõel	14	41	55
Veekeskus	16	25	42
Spordiüritus	8	22	29
Ilu- ja terviseteenused	7	13	21

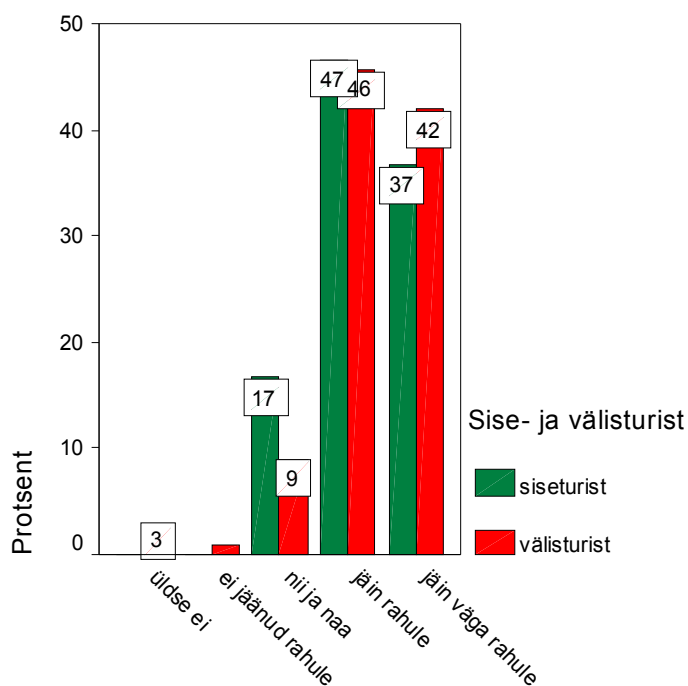
sõpradega väliskülaline	külastasin	kavatsen külastada	kokku
Ostukeskus	55	26	81
Toitlustusasutus	68	12	80
Kultuuriüritus	37	23	59
Ööklubi	17	25	42
Huvireis Emajõel	14	24	38
Veekeskus	9	13	21
Ilu- ja terviseteenused	10	9	19
Spordiüritus	5	5	10

töökaaslastega väliskülaline	külastasin	kavatsen külastada	kokku
Ostukeskus	63	17	80
Toitlustusasutus	74	0	74
Kultuuriüritus	48	21	69
Huvireis Emajõel	8	19	27
Ööklubi	8	16	24
Spordiüritus	8	8	15
Veekeskus	0	13	13
Ilu- ja terviseteenused	4	4	8

perega väliskülaline	külastasin	kavatsen külastada	kokku
Toitlustusasutus	80	11	90
Ostukeskus	64	24	88
Kultuuriüritus	34	31	65
Huvireis Emajõel	14	19	33
Veekeskus	14	18	32
Ilu- ja terviseteenused	15	8	23
Ööklubi	9	10	19
Spordiüritus	5	5	9

turismigrupis väliskülaline	külastasin	kavatsen külastada	kokku
Toitlustusasutus	83	5	87
Ostukeskus	63	19	81
Kultuuriüritus	35	21	56
Huvireis Emajõel	27	9	36
Ööklubi	9	19	28
Veekeskus	9	13	22
Spordiüritus	13	6	19
Ilu- ja terviseteenused	14	0	14

Rahulolu teenindusega

Joonis 14. Sise- ja välituristide rahulolu teenindusega Tartus, %

87% Tartu külastajatest jäi teenindusega Tartus rahule. Rahule ei jäänud 59 välituristi ja 5 siseturisti (joonis 14).

Kokkuvõttes oli rahulolematu teenindusega Tartus iga kümnes väliturist. Rahulolematutest välituristidest ei jäänud üldse rahule 12 vastajat.

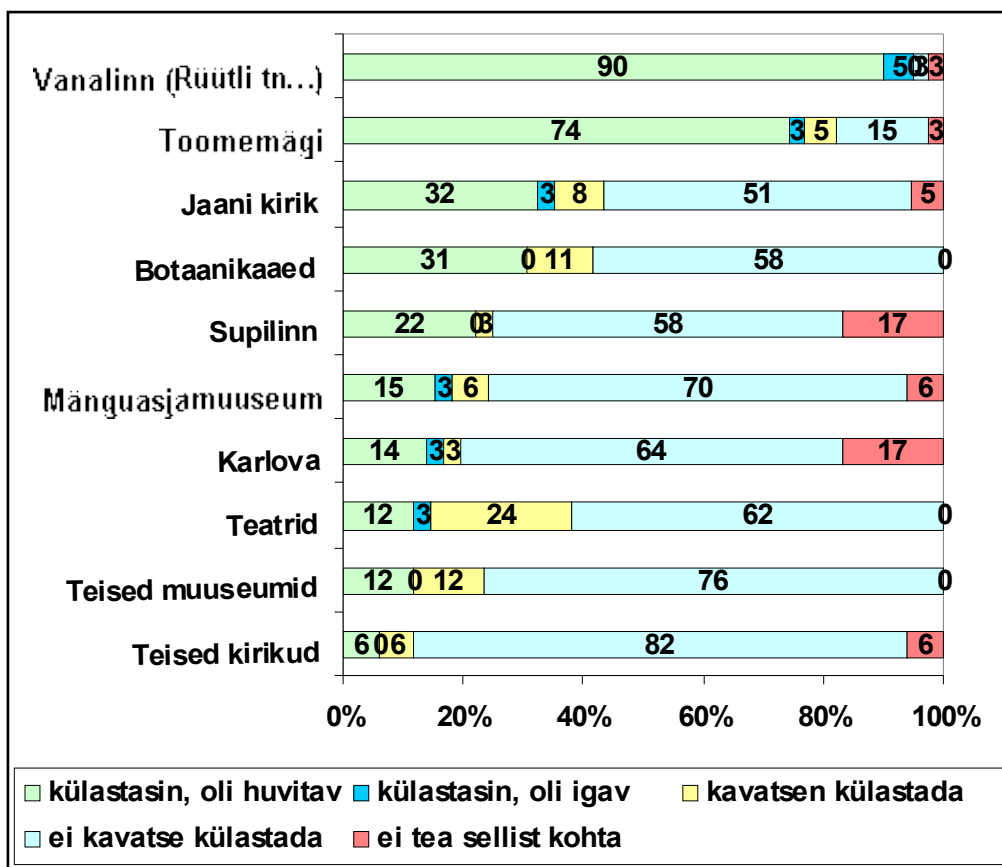
Rahulolematutes välituristide sea oli 33 toitlustusasutuse, 29 ostukeskuse, 6 ööklubi, 17 kultuuriürituse külastajat. Üksikud neid käisid Auras, huvireisil Emajõel. Missugune neist teenustest tekitas rahulolematust, seda ei saa täpselt antud küsitlusest teada.

Külastuskohad Tartus

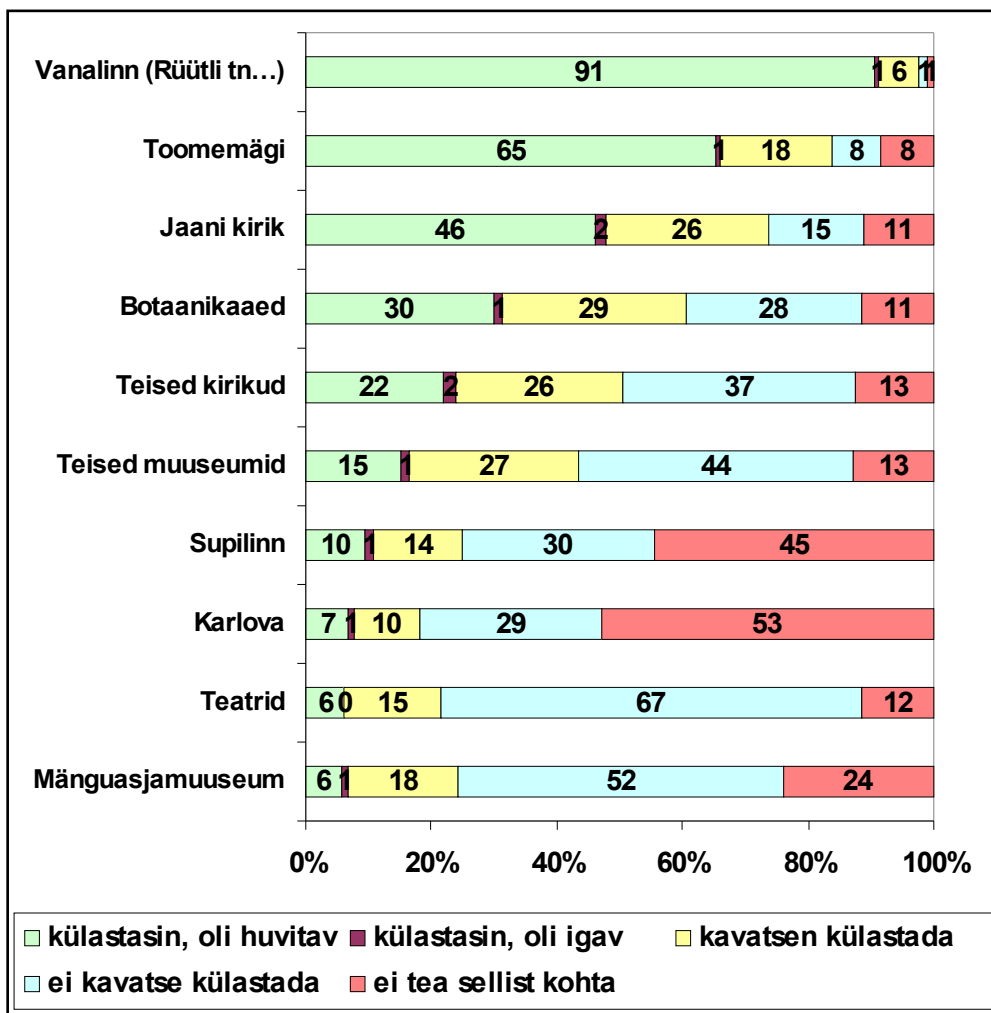
Küsitlusele vastajate märksõnad lasevad uskuda, et väliskülalised tunnevad end Tartu vanalinnas hästi ja sageli on üks kolmest märksõnast seotud vanalinna turismiobjektidega (joonis 15).

Kõige tuntum turismiobjekt on seniste Tartu külastajauuringute andmetel olnud Tartu Ülikool ülikooli peahoone, seetõttu selles küsitluses jäi see turismiobjekt loetelust välja, et saaks rohkem küsida teiste külastuskohtade kohta. Varasemad uuringud on näidanud, et vähemalt kaks kolmandikku käib alati ka ülikooli peahoone juures. Vanalinn koos Raekoja platsi, Rüütli tänava ja ülikooliga on kõige populaarsemad külastuskohad Tartus. Võrreldes 2004. aastaga on kasvanud toitlustusteenuse pakkujate arv ja mitmekesisus, samuti kunsti- ja käsitöökaupade müük.

Kuigi siseturistide seas domineerisid noored, külastasid neist pooled Jaani kirikut ja neljandik ka teisi kirikuid peale Jaani kiriku (**joonis 16**). Muuseumikülastust oli teinud või kavatses seda teha veidi üle kahe viiendiku siseturistidest. See, et ligi kolmandik siseturistidest ei planeeri minna Supilinna ega Karlovasse, on igati arusaadav, kuid poolte siseturistide tunnistus, et ei tea selliseid kohti nagu Supilinn ja Karlova annab alust mõtlemiseks, kuidas võiks kodumaist Tartu külastajat nende kohtadega tutvustada.

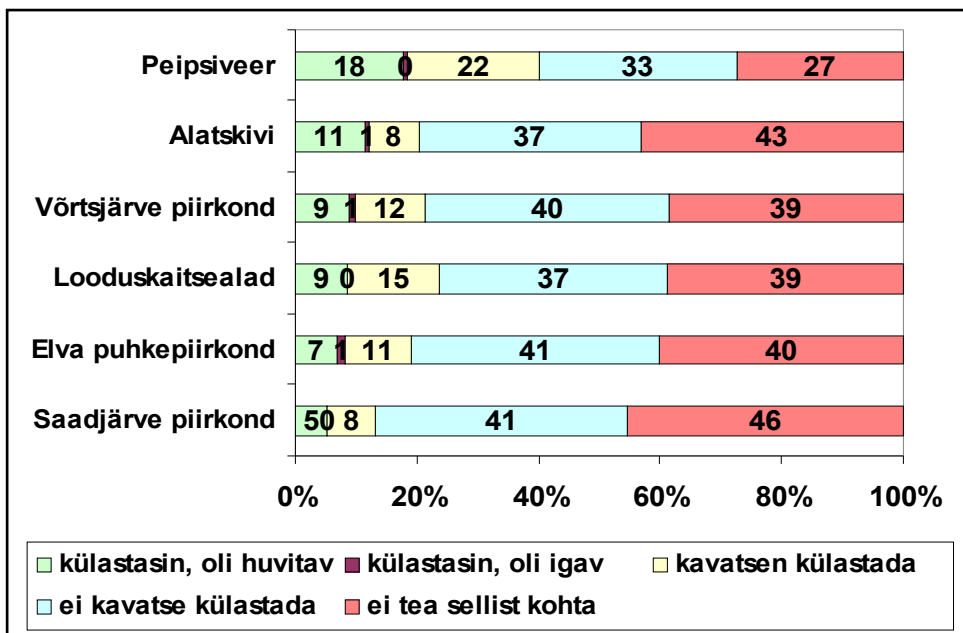
Joonis 15. Välisturistide külastuskohad Tartus, %

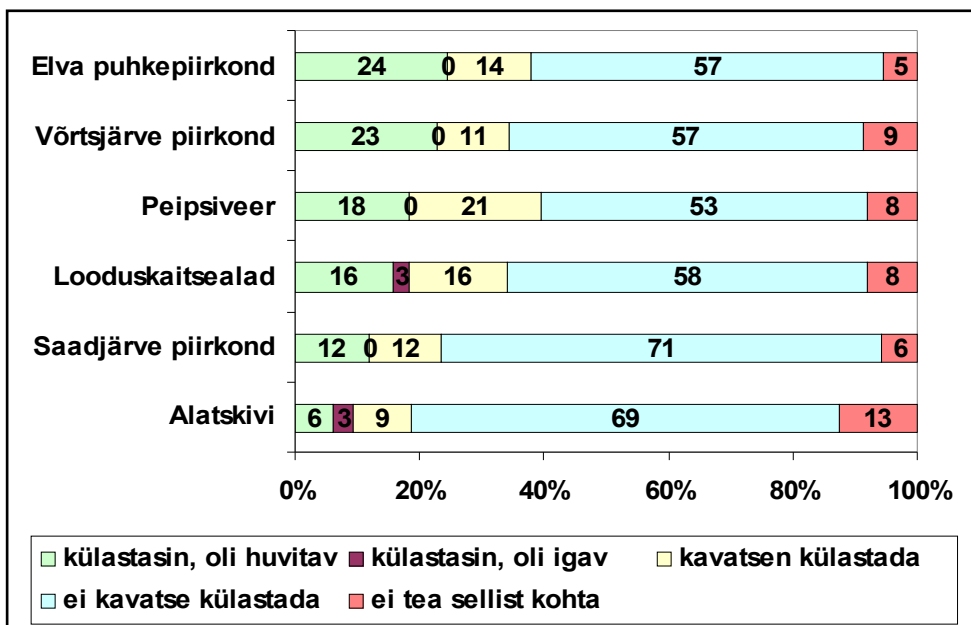
Joonis 16. Siseturistide külastuskohad Tartus, %

Külastuskohad Tartumaal

Tartumaa külastuskohtadest olid nimetatud vaid mõned, mis ei ole kaugeltki ammendav, kuid annab siiski veidi teavet, kus tartu külastaja veel käib (**joonised 17 ja 18**). Kindlasti tasub vaadata ka vastuseid Tartumaa (või Lõuna-Eesti) märksõnade Tartusse tuleku kohta. Kõige tuntumateks turismiatraktsioonideks on Alatskivi, Peipsi järv ja vanausuliste külad.

Joonis 17. Välisturistide külastuskohad Tartumaal, %

Joonis 18. Siseturistide külastuskohad Tartumaal, %

Tartu suvekülastaja 2006 profiil

Üksireisija

Siseturist	Väliturist
<p>Üksireisiv mujalt Eestist pärit suvekülastaja on valdavalt noor, neist 58% on kuni 25-aastased ja kõigist üksireisijatest kolmveerand kuni 40-aastased. Iga kuues neist on üle 55-aastane. Pooled üksireisijad on tulnud külastama sõpru ja tuttavaid ning iga neljas on töölähetuses või õppe- ja uurimisreisil.</p>	<p>Üksireisiv väliturist on valdavalt noor. Üksireisiv välituriste seas on kaks suuremat vanusgruppi, need on kuni 25-aastased ja 25-40-aastased. Viiendik Tartu väliskülastajatest on üle 40-aastased. Kaks kolmandikku neist külastab Tartut ja Tartumaad esimest korda. 30% neist on puhkereisil, 33% on õppe- ja uurimisreisil, 24% külastab tuttavaid ja sõpru.</p>

Reisija koos sõprade ja tuttavatega

Siseturist	Väliturist
<p>Kaks kolmandikku sõpruskonnaga reisijatest on alla 25-aastased ja kolmandik 26-40-aastased. Enamasti on nad Tartus varem käinud ning sageli on käidud palju kordi. Kaks viiendikku neist käib külast sõpradel ja tuttavatel, ligi viiendik on puhkusereisil ja samapalju ka kultuuri- või spordisündmusest osa saamas. Tuttavatega koos käiakse ka äri- ja teadustööga seotud reisil.</p>	<p>Sõpruskonnaga reisivate välituristide seas on kõikide vanusgruppide esindajaid, kõige väiksem neist gruppidest on üle 55-aastaste külastajate grupp (14%). Neljandik neist on 41-55-aastased ja kahes noorimas vanusgrupis on kummaski ligikaudu 30%. 80,3% sõpradega reisijatest on Tartu ja Tartumaa esmakülastajad. Ligi neli viiendikku nendest on puhkereisil ja ligi kümnendik külastab oma tuttavaid. Töökaaslastega reisivad väliskülastajad on valdavalt noored ja kaks kolmandikku on Tartus esmakordselt. Enamasti tullakse tööreisile, kuid kümnendik neist puhkab ja teine kümnendik naudib kultuuri- või spordisündmust.</p>

Perereisija

<p>Siseturist</p> <p>Kolmveerand perereisijatest on üle 40-aastased. Enamasti on nad Tartus varem käinud ning sageli on käidud palju kordi. Perereisijate seas on võrdselt puhkereisil viibijaid, tuttavate küllastajaid ning kultuuri- ja spordisündmusel käijaid.</p>	<p>Väliturist</p> <p>Kaks kolmandikku välismaalastest perereisijatest on alla 55-aastased ja kolmandik on üle 55-aastased. Kolmveerand perereisijatest on Tartus esimest korda. Enamik neist (80%) on puhkusereisil ja kümnendik käib külas tuttavatel.</p>
---	---

Turismigrupiga reisija

<p>Siseturist</p> <p>Küsitletud siseturistide seas on turismigrupiga käijaid vähe.</p>	<p>Väliturist</p> <p>Turismigrupiga reisijate seas domineerib seniorturist (üle 55-aastased), neljandik neist on 26-55-aastased. Vaid üksikud (6%) grupiga reisijad on alla 25-aastased. Grupiga reisijate seas domineerib (83%) Tartu esmakülastaja, kuid kümnendik neist on Tartus teistkordselt. Kaks kolmandikku grupireisijatest on puhkereisil, kuid iga kümnes on õpperereisil, 14% kultuuri- või spordiüritust külastamas.</p>
--	--

Kokkuvõte ja järeldused

Ülikool on jätkuvalt väga tugev Tartu märk. Ülikooli, üliõpilasi ja noori märgitakse kolmandiku vastajate poolt. Paljud ingliskeelsed külastajad peavad Tartu märksõnadeks ka praegust sloganit 'Tartu – heade mõtete linn'.

Tartut peetakse roheliseks, mugavaks ja rahulikuks linnaks, kuid võrreldes 2004. aastaga on märgata vaikuse ja rahuga seonduvate märksõnade sisu muutust, sest oluliselt on vähenenud unisuse ja igavuse mainimine. Pigem rõhutatakse mitmeid võimalusi pakkuva ja paljude üritustega Tartu rahulikku toimimist.

Tartut peetakse arenevaks ja entusiastlikuks. Tunnustatakse seda, et on näha toimetamist ja ehitamist. Kuigi küsitletute seas oli ka ärireisijaid, on viiteid ettevõtetele kui Tartu märksõnadele peale maineloojate ülikooli ja Vanemuise vähe. Mitmed külastajad nimetavad A. Le Coqi ja õllepruulimist. Tartu kui teaduskeskus leiab märksõnades kinnitatud ülikooli kaudu, kuid kahjuks ei jää kõlama Tartu kui innovatsioonikeskuse ja kaasaegsete äriarenduste märksõnade kaudu, mistõttu peaks ehk turismiarenduses pakkuma rohkem selleteemalist teavet. Võib olla saab teaduskeskus Ahhaa oma uues kodus seda puudujääki katta.

Nauditakse Tartu rikast kultuurielu ja suvekülastajad on rõõmsad välikohvikute ja kohvikute terrasside, samuti heade majutuskohtade üle. Külastajad mainivad Wilde kõrval ka Püssirohukeldrit, Zavoodi, Londoni hotelli ja Tartumaal asuvat Waide motelli.

Võrreldes praeguse uuringu tulemusi 2004. aasta Tartu külastaja uuringu (Laas ja Lamesoo 2004) ja Lõuna-Eesti turismituru uuringu (Consumetric 2005) tulemustega on samaks jäänud külastuste arvu kasv ja päritolumaade mitmekesisus. Tartut ja Tartumaad ei ole veel avastanud Ladina-Ameerika turistid, kuid Aasiast pärit külalisi on juba sadades, domineerivad Jaapanist pärit turistid.

Saksamaalt pärit turistid on endiselt suure kultuuri- ja ajaloo huviga, kes hindavad ajaloolisi ja hubaseid vanalinnu, puhast ja rikkumata loodust ning baltisaksa pärandit. Enam ei kurdeta nii palju saksakeelsete turismitrukiste ja informatsiooni puudumise üle, kuid endiselt esineb rahulolematust teedega, viidasüsteemiga, teenindusega. Saksa turistide seast kostab tunnustust Tartu linnale ja Tartumaale, rahulolematute nurinat on kuulda palju vähem kui 2004. aastal, mistõttu võib turismiarendust ja teenindust pidada turu nõudlusele kiireltreageerinuks.

Küsitletud oli enamasti südalinnas leitud jalakäija ja jalapuhkajana. Teedega rahulolematust ei võimalda antud küsitlus süvitsi analüüsida, sest liiklusvahendi kohta ei olnud küsitud, järgmistes uuringutes tuleb ehk kaaluda transpordivahendit puudutava küsimuse lisamist.

Soome turistide seas on aastal 2006 vähem neid, kes vastasid, et on Tartusse tulnud seepärast, et Tallinnas on juba oldud ja soovist Tartut avastada. Soomlaste seas on endiselt oluline tarbimis- ja kaubareisija, kelle nõudlikkus piirdub oma huvide kitsa amplituudiga, kuid Tartus tundub kultuurihuviliste soomlaste osakaal siiski suurem Tallinnat külastavate ostusoomlaste omast.

Tartu linn on turismi arendamisel täitnud arengukavas püstitatud eesmärgi, et ööbivate turistide arv kasvaks aastas keskmiselt 6% (Tartu turismi...). Hüppeline turistide arvu kasv oli 2003 (kasv 35%) ja 2004 (kasv 21%). Iga-aastast kasvutrendi on hoitud ja see on olnud vähemalt 7% ka viimastel aastatel.

Antud uuringu ja statistika andmeid kasutades on arvatud oletuslik turismiteenuste ekspordi maht, milleks võiks kolmel suvekuul (juuni-august) 2006 olla umbes **60-90 miljonit krooni**.

2004. aasta külastajauuringus jäi uue Euroopa Liidu liikmesriigi Eesti avastamise retoorika rohkem kõlama kui käesolevas küsitluses. Pigem tullakse nüüd seetõttu, on kuulnud Tartust kui atraktiivsest reisi sihtkohast või reisi peatuspunktist. Tartus on paljudel linna külastajatel sõpru ja tuttavaid, kuid samas on suurenenud majutusasutustes peatuvate Tartu linna külaliste osakaal.

Rahulolu Tartu külastusega näitab see, kes Tartut soovitatakse oma tuttavatele. Tartut 'soovitab väga' külastada 77% välituristidest ning 22% pigem soovitab kui ei soovita.

Edaspidi oleks Tartu ja Tartumaa külastajauuringute kavandamisel ja läbiviimisel tarvis kasutada kombineeritud ja kvalitatiiivseid uurimismeetodeid, sest viimaste aastate külastajauuringud on andnud palju numbrilisi vastuseid, kuid puudu jääb võimalusest kuulda mõne välis- ja siseturisti Tartusse tulemise ja Tartus ning Tartumaal olemise lugu.

Lõpuks võiks kasutada ühe siseturisti arvamust, mis võtab kokku paljude külastajate märksõnad ja Tartu külastamise põhjused, et Tartu on 'armas, vaikne, nooruslik, roheline, kultuurne - samas euroopalikult asjalik'.

Kasutatud allikad ja kirjandus

Consumetric (koostaja)(2005). VHB-zone alusuuring 3: Turu-uuring (kokkuvõte). Tartu

Eesti Statistikaamet (2006). Statistika andmebaas. www.stat.ee [vaadatud november-detsember 2006]

Laas, A., Lamesoo, K. (2004). Alati kaunis ülikooli- ja hansalinn. Tartu turismiuuring. Külastajate küsitlus juulis 2004. Tartu.

Laas, A., Metsoja, A. (2005). Kevadine Tartu. Tartu turismiuuring. Külastajate küsitlus veebruar-mai 2005. Tartu

Raadik, M. (1993). Külastama. *Hommikuleht*, 04.06.1993. <http://www.eki.ee/keelen%20f5u/artiklid/kylastama.html> [vaadatud 09.12.2006]

Saar Poll. 2004. aasta Eesti siseturism. Elanikkonna uuringu aruanne. (2004)
http://public.visitestonia.com/files/statistika/Eesti_elanike_suvised_sisereisid2004-aruanne.pdf
[vaadatud 09.12.2006]

Saar Poll. 2005. aasta suve siseturism (vaba aja reisid). Elanikkonna uuringu aruanne. (2005).
http://public.visitestonia.com/files/statistika/suviste_sisereiside_uuring2005.pdf [vaadatud 09.12.2006]

Tartu turismi arengukava aastateks 2004-2007. Tartu Linnavalitsus: Tartu.

Tilastokeskus. Suomalaisten matkailu. <http://www.stat.fi/til/smat/tie.html> [vaadatud 09.12.2006]

Lisa 1. Ankeet

Hea Tartu külaline!

Ankeet on mõeldud täitmiseks inimestele, kes ei ela ega tööta Tartu linnas ja maakonnas. Täname Teid, et külastate Tartu linna ja loodame, et jääte oma valikuga rahule. Tahame oma külalistele pakkuda parimaid teenuseid ning selleks palume Teil täita alljärgnev küsimustik. Sobivale vastusevariandile tõmmake ümber ring. Teie vastused ja kommentaarid on meile väga olulised.

SA Tartumaa Turism

1. Mitmendat korda viibite Tartus?.....

2. Kui Te ei ela Eestis, siis kui tihti käite Eestis?

	Olen esma- külastaja	Harva	1 kuni 3 korda aastas	Rohkem kui 3 korda aastas
3. Kui tihti külastate Tartut?	1	2	3	4
4. Kui tihti külastate Tartumaad?	1	2	3	4

5. Teie Tartu külastamise peamine põhjus on...

1 ... äri- või tööreis

2 ... konverents

3 ... õppe- või uurimisreis

4 ... tuttavate/sõprade külastamine

5 ... puhkusereis

6 ... kultuuri- või
spordisündmus

7 ... muu.....
.....

6. Miks külastate just Tartut?

.....
.....

7. Tulite Tartusse...

1 ... üksi

2 ... sõbraga/sõpradega

3 ... töökaaslas(t)ega

4 ... perega

5 ... sugulastega

6 ... turismigrupiga

7 muu.....
.....

8. Mis oli Teie peamine informatsiooniallikas Tartu linna/ maakonna kohta?

	Peamine allikas	Lisaallikas	Ei kasutanud
A Turismiinfokeskus (i-punkt)	1	2	3
B Reisibüroo	1	2	3
C www.tartu.ee; www.visittartu.com	1	2	3
D Muu Interneti-allikas	1	2	3
E TV	1	2	3
F Turismitrükised	1	2	3
G Ajakirjandus	1	2	3
H Eelnevad külastused	1	2	3
I Sõbra/tuttava soovitus	1	2	3
J Muu ...	1	2	3

9. Nimetage kolm märksõna, mis seonduvad Tartuga?

.....
.....
.....

10. Nimetage kolm märksõna, mis seonduvad Tartu maakonnaga?

.....
.....
.....

	Majutusasutuses	Sõbra/tuttava kodus	Ei ööbi Tartus/Tartumaal
11. Kus Te Tartus ööbite?	1	2	3

12. Seekordne ööbimiste arv Tartus ja/või Tartumaal

13. Kui palju olete senise Tartus viibimise ajal kulutanud inimese kohta (koos majutuskuluga)?

EEK	1 kuni 500	2 501-700	3 701-1200	4 1201-2000	5 2001-5000	6 üle 5000
EUR	1 kuni 31	2 32-45	3 46-77	4 78-128	5 129-320	6 üle 320

14. Milliseid teenindusettevõtteid ja üritusi olete senise Tartus viibimise ajal külastanud või kavatsete veel külastada ning mis teenuseliike olete kasutanud või kavatsete veel kasutada?

		Külastasin	Kavatsen külastada	Ei kavatse külastada
A	Toitlustusasutus	1	2	3
B	Ostukeskus	1	2	3
C	Ilu- ja terviseteenused	1	2	3
D	Ööklubi	1	2	3
E	Veekeskus	1	2	3
F	Kultuuriüritus	1	2	3
G	Spordiüritus	1	2	3
H	Huvireis Emajõel	1	2	3

15. Kuidas jäite rahule teenindusega Tartus?

1 ☹☹	2 ☹	3 ☹☺	4 ☺	5 ☺☺
------	-----	------	-----	------

16. Missuguseid kohti Tartus külastate?

		Külastasin, oli huvitav	Külastasin, oli igav	Kavatsen külastada	Ei kavatse külastada	Ei tea sellist kohta
A	Vanalinn (Rüütli tn...)	1	2	3	4	5
B	Toomemägi	1	2	3	4	5
C	Jaani kirik	1	2	3	4	5
D	Teised kirikud	1	2	3	4	5
E	Mänguasjumuuseum	1	2	3	4	5
F	Teised muuseumid	1	2	3	4	5
G	Botaanikaaed	1	2	3	4	5
H	Teatrid	1	2	3	4	5
I	Supilinn	1	2	3	4	5
J	Karlova linnaosa	1	2	3	4	5

17. Missuguseid kohti Tartumaal külastasite või kavatsete külastada?

		Külastasin, oli huvitav	Külastasin, oli igav	Kavatsen külastada	Ei kavatse külastada	Ei tea sellist kohta
A	Peipsiveer (sh vanausuliste külad)	1	2	3	4	5
B	Alatskivi	1	2	3	4	5
C	Võrtsjärve piirkond	1	2	3	4	5
D	Elva puhkepiirkond (sh Vapramäe-Vellavere-Vitipalu)	1	2	3	4	5
E	Saadjärve piirkond	1	2	3	4	5
F	Looduskaitsealad (Alam-Pedja, Emajõe Suursoo)	1	2	3	4	5

18. Mis kuupäeval tulite Tartusse? _____. _____. 2005 (päev/kuu/aasta)

19. Ankeedi täitmise kuupäev: _____. _____. 2005 (päev/kuu/aasta)

20. Kas soovitaksite Tartu külastamist või puhkust Tartus ka oma tuttavatele?

1 jah 2 pigem jah 3 pigem ei 4 ei

TEIE ISE

21. Teie elukoht riik: linn/vald:

22. Teie sugu: 1 mees 2 naine

23. Teie vanus:aastane

24. Te olete...	5 töötü
1 palgatöötaja	6 kodune
2 ettevõtja	7 pensionär
3 õpilane	8 muu...
4 tudeng	

25. Reisil kaasas alla 18-aastasi lapsi: (arv)

Täname Teid!

Lisa 2. Vastanute jaotus elukohariikide järgi

Vastaja päritoluriik	Arv	%
Eesti	41	7,2
Saksamaa	128	22,4
Soome	91	15,9
Rootsi	32	5,6
Itaalia	31	5,4
UK	27	4,7
USA	20	3,5
Holland	19	3,3
Hispaania	19	3,3
Venemaa	18	3,2
Taani	17	3,0
Prantsusmaa	16	2,8
Šveits	14	2,5
Läti	14	2,5
Norra	13	2,3
Belgia	11	1,9
Austria	10	1,8
Kanada	7	1,2
Austraalia	7	1,2
Tšehhi	5	0,9
Ungari	4	0,7
Jaapani	3	0,5
Uus-Meremaa	3	0,5
Horvaatia	3	0,5
Poola	2	0,4
Portugal	2	0,4
Leedu	2	0,4
Sloveenia	2	0,4
Ukraina	2	0,4
Kreeka	1	0,2
Tai	1	0,2
Luksemburg	1	0,2
Kolumbia	1	0,2
Türgi	1	0,2
Hiina	1	0,2
Iisrael	1	0,2
Mehhiko	1	0,2
Kokku	571	100,0

N=571, päritolumaa kohta jättis vastamata 26 välituristi

Lisa 3. Tartu ja Tartumaa külastamine 2002

1. Tartu maakonda külastas mullu kolmandiku võrra rohkem turiste kui 2000. aastal. Elavnenud on laevaliiklus Emajõel. Maakonnaga tutvumiseks on välja töötatud temaatilised paketid. Tartus valmis Aura veekeskus, Linnamuuseum avas ukсед renoveeritud hoones, uude hoonesse kolisid Eesti Spordimuuseum ja Postimuuseum. Vanemuise teatril valmis black-box stiilis teatrilava Sadamateatris.

2. Maakonda külastavad võrdselt nii sise- kui välituristid. Maist septembrini on turismiinfokeskuse külastajate hulgas ülekaalus välismaalased, talvel eestlased. ¾ välismaalastest piirdub maakonda külastades Tartu linnaga. Välituristidest kohtab üha enam lähinaabreid - Soome, Läti ja Venemaa turiste, suureneb Saksamaa turistide osakaal.

3. Turismiinfokeskusest küsitakse infot vaatamisväärsuste ja ürituste, majutus- ja söögipaikade ning transpordiühenduste kohta. Samas töötab ka Piletipunkt. Enim huvitub külastaja kohalikust Tartu maakonna turismiinfost, aga tihti uuritakse ka võimalusi üle Eesti. Sageli tullakse linna või piirkonna kaardi järele.

4. Tartu turismi kaubamärgiks on Tartu Ülikool ja Toomemägi, Kuradi- ja Inglisild, Toomkirik ja Tähetorn, samuti keskaegne⁵ Raekoda. Emajõe Suveteater ja ooperietendused Raekoja platsil meelitavad siia teatrisõpru. Teaduskeskus Ahhaa üllatab igal aastal interaktiivse näitusega Vanemuise Kontserdimajas.

Peipsi järve pool asuvad Juhan Liivi muuseum Rupsi külas, Alatskivi loss ning Nina, Raja, Kolkja ja Varnja ridakülad, saab tutvuda vene vanausuliste traditsioonidega. Toimib regulaarne laevaliiklus looduslikult kauni sibula- ja kalasaare Piirissaarega.

5. Tartu on tuntud spordikeskus tänu Tartu Maratoni neliküritusele. Aura-keskuses saab veeta tunde basseinides, saunas ja käänulistes liutorudes. Ratsutamist pakuvad mitmed turismitalud, kalamajandites saab kalu püüda. Piisavalt on tenniseväljakuid. Populaarsed on laevareisid Emajõe mööda Piirissaarde ja Värskasse. Tuntud on Vooremäe ja Lähte suusarajad.

Allikas: Jürimäe, A. (2000). Küsitlus 'Eesti siseturism'. *Estravel AS Kliendileht, Juuli- September 2002*. http://www.estravel.ee/estraveller/jul_sept2002/kysitus.html [vaadatud 02.12.2006]

⁵ Siin on Jürimäe küll eksinud ja tegu ei ole siiski keskaegse raekojaga. Tartu ehituskunst on noor, sõjad ja tulekahjud on hävitanud enamikust enne 18. sajandi lõppu püstitatud ehitistest. Kaur Alltoa on kirjutanud, et Tartu raekoja kavandas toonane linna ehitusmeister, Rostockist pärit Johann Heinrich Bartholomäus Walter. Nurgakivi pandi raekojale 1782 ja ehkki raekoja pidulik avamine toimus 1786, kestsid viimistlustööd kuni 1789. aastani.